

အစိုးရတစ်ရပ်အား အသိအမှတ်ပြုခြင်း၊ မြန်မာနိုင်ငံအရေး အထူးအကြံပေးကောင်စီ၏ အနှစ်ချုပ်စာတမ်း

ရက်စွဲ၊ ၂၃၊ သြဂုတ်၊ ၂၀၂၁။

၁။ အကျဉ်းချုပ်

- ယခုအနှစ်ချုပ်စာတမ်းတွင် အစိုးရများအား အသိအမှတ်ပြုခြင်းနှင့် စပ်လျဉ်းသည့် နိုင်ငံတကာ ဥပဒေနှင့် အလေ့အထများအား ဆွေးနွေးထားပါသည်။
- နိုင်ငံများ၏အစိုးရများအား အခြားသောနိုင်ငံများ (သို့မဟုတ်) နိုင်ငံတကာ အဖွဲ့အစည်းများမှ အသိအမှတ်ပြုခြင်းဆိုင်ရာ ကိစ္စနှင့် စပ်လျဉ်း၍ နိုင်ငံတကာဥပဒေများမှ ချမှတ်ထားသည့် လမ်းညွှန်မူများ ယေဘုယျအားဖြင့် ကင်းမဲ့သည်ဟု ဆိုနိုင်ပါသည်။
- အစိုးရသစ်တစ်ရပ်အား အသိအမှတ်ပြုရန်မှာ အခြားသော နိုင်ငံများမှ နှစ်နိုင်ငံ သဘောတူညီမှုဖြင့် ပြုလုပ်နိုင်ကြသော်လည်း နိုင်ငံအများစုသည် ထိုကဲ့သို့ နှစ်နိုင်ငံတည်းသာ လက်ဝါးရိုက်၍ ပြုလုပ်ခြင်းကို ယေဘုယျ စည်းမျဉ်းအနေဖြင့် ရှောင်ရှားလေ့ရှိကြပါသည်။
- အကြောင်းပြချက်တစ်ခုကို ရှင်းပြရသော် ၂၀၂၁ ခုနှစ်တွင် မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဖြစ်ပွားခဲ့သည့် စစ်အာဏာသိမ်းမှုအရ ပြင်ပနိုင်ငံတစ်နိုင်ငံအနေဖြင့် နိုင်ငံတော်၏ အချုပ်အခြာ အာဏာကို မတရားသည့်နည်းလမ်းဖြင့် သိမ်းပိုက်ရယူခဲ့သည့် အဖွဲ့အစည်းတစ်ရပ်အား အသိအမှတ်ပြုခြင်း ကို ရှောင်ရှားသည့်တိုင်အောင် သံတမန် ရေးရာနည်းလမ်းများဖြင့် ထိုနိုင်ငံအတွင်း ဆက်လက် တည်ရှိနေနိုင်ရန် အားထုတ်နိုင်ပါသည်။
- ကမ္ဘာ့ကုလသမဂ္ဂတွင် မည်သူက ကိုယ်စားပြုခွင့် ရရှိမည်ဆိုသည့် ဆုံးဖြတ်ချက်သည် ကမ္ဘာ့ကုလသမဂ္ဂ အထွေထွေညီလာခံမှ ဆုံးဖြတ်သည့်အရေး မဟုတ်ကြောင်း သတိပြုမိရန် လိုအပ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် ၎င်းဖြစ်စဉ်သည် အစိုးရတစ်ရပ်အား အသိအမှတ်ပြုသည့် ဖြစ်စဉ်နှင့် ကွာခြားပါသည်။ [၎င်းဆွေးနွေးချက်အား အသေးစိတ်ဖတ်ရှုလိုပါက မြန်မာနိုင်ငံအရေး အထူးအကြံပေး ကောင်စီမှ ထုတ်ဝေထားသည့် “ကမ္ဘာ့ကုလသမဂ္ဂတွင် မြန်မာနိုင်ငံမှ ကိုယ်စားပြုခွင့်” ဆိုသည့် အနှစ်ချုပ်စာတမ်းအား ကိုးကားနိုင်ပါသည်။]¹²
- အခြားနိုင်ငံများအနေဖြင့် အစိုးရများအား ၎င်းတို့ကိုယ်တိုင် တိုက်ရိုက် အသိအမှတ်ပြုလေ့ မရှိသည့် ပုံမှန် အလေ့အထများ ရှိကြသော်လည်း ၎င်းနိုင်ငံများ အနေဖြင့် အစိုးရတစ်ရပ်အား အသိအမှတ်ပြုရန် အတွက် အကြံပေးခြင်းများ ပြုလုပ်နိုင်ပါသည်။ ဥပမာအနေဖြင့် အစည်းအဝေးကို မည်သူအား တက်ခွင့်ပြုမည် (သို့မဟုတ်) နိုင်ငံရပ်ခြားတွင် အပ်နှံထားသော ဘဏ္ဍာငွေများအား မည်သူအား စီမံခန့်ခွဲ၊ သုံးစွဲခွင့်ပြုမည် စသည်တို့ ဖြစ်ပါသည်။
- အစိုးရသစ်တစ်ရပ်အား အသိအမှတ်ပြုရန်အတွက်မူ အခြေအနေ ဆန်းစစ်ချက် သုံးရပ်အား ပြုလုပ်လေ့ရှိကြပါသည်။ ၎င်းတို့မှာ ထိုအစိုးရ

အနေဖြင့် နယ်မြေတစ်ခုကို ထိရောက်စွာ ထိန်းချုပ်နိုင်ခြင်း၊ ဒီမိုကရေစီနည်းလမ်း အရ တရားဝင်မှုရှိခြင်းနှင့် ၎င်းအစိုးရသစ် အနေဖြင့် နိုင်ငံတကာ ဥပဒေများအပေါ် လိုက်နာနိုင်ခြင်း စသည်တို့ ဖြစ်ပါသည်။

- ယခု စာတမ်းအနှစ်ချုပ်တွင် အစိုးရတစ်ရပ်အား အသိအမှတ်ပြုမှုဆိုင်ရာနှင့် ပတ်သက်သည့် အကျိုးဆက်များနှင့် အသိအမှတ်ပြုရန် လိုအပ်သည့် ဆန်းစစ်ချက်များတွင် မည်သည့် အကြောင်း အချက်တို့သည် ကျယ်ပြန့်စွာ ပါဝင်သည်ကို အကျဉ်းချုပ် ဆွေးနွေးထားပါသည်။ ထို့နောက်တွင် မြန်မာနိုင်ငံအနေဖြင့် အစိုးရတစ်ရပ် အဖြစ် သတ်မှတ်ခံရရန် မည်သည့် စံချိန်စံနှုန်းများနှင့် ကိုက်ညီမှုရှိသနည်းကိုလည်း သုံးသပ်ဆွေးနွေး ထားပါသည်။

၂။ နိဒါန်း

ဖေဖော်ဝါရီလ တရက်နေ့ အာဏာသိမ်းစဉ်မှစတင်ပြီး ၂၀၂၁ ခုနှစ် ဩဂုတ်လလယ်အထိ ခြောက်လတာ ကြာမြင့်လာသည်ထိ တိုင်အောင် စစ်အုပ်စု မှသော်လည်းကောင်း၊ ရွေးကောက်ခံကိုယ်စားလှယ်မှ ဧပြီလ ၁၆ ရက်နေ့တွင် စတင်တည်ထောင်ခဲ့သည့် မြန်မာနိုင်ငံ အမျိုးသားညီညွတ်ရေး အစိုးရမှသည် သော်လည်းကောင်း နိုင်ငံတကာတွင် အစိုးရတစ်ရပ် အနေဖြင့် ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် အသိအမှတ်ပြုခြင်းကို မရရှိကြသေးပါ။

အစိုးရတစ်ရပ်အား နိုင်ငံတကာမှ အသိအမှတ် ပြုမှုဆိုင်ရာကိစ္စသည် မြန်မာနိုင်ငံ အနေဖြင့် ယခုကြုံတွေ့နေရသော အခြေအနေမျိုးရှိ အငြင်းပွား ဖွယ်ရာ အနေအထားမျိုးနှင့် ကြုံလာမှသာ ထိုအစိုးရအား အသိအမှတ်ပြုမည်မပြုမည်မှာ မေးစရာ များပေါ်ပေါက်လာတတ်ခြင်းဖြစ်သည်။ ပုံမှန်အားဖြင့်မူ

အစိုးရများ အနေဖြင့် ၎င်းတို့အား အသိအမှတ်ပြုမှု ရရှိရန် အခြားနိုင်ငံများထံမှ ဖွင့်ဟတောင်းဆို လေ့မရှိပါ။ နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ၏ အစိုးရ ဆိုသည်မှာ နိုင်ငံတော်ရှိ အဖွဲ့အစည်းများနှင့် လူထုများအား ထိန်းချုပ်နိုင်သူတစ်ဦး (သို့မဟုတ်) ထိန်းချုပ်နိုင်သည့် အဖွဲ့အစည်းဖြစ်သည်ဟု သတ်မှတ် သောကြောင့် မည်သူသည် နိုင်ငံတော် အစိုးရဖြစ်သည်မှာ သိသာထင်ရှားသော အချက် တချက်ဖြစ်ပါသည်။ နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံတွင် အစိုးရသစ် တစ်ရပ် ပေါ်ထွန်းလာသည့်အခါ အခြား နိုင်ငံများ၏ ခေါင်းဆောင်များ အနေဖြင့် ၎င်းအစိုးရများအား ဂုဏ်ပြုခြင်းများ ပြုကြသော်လည်း နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ အနေဖြင့် ၎င်းအစိုးရသစ်ကို သီးခြား အသိအမှတ် ပြုခြင်းမျိုး ဆောင်ရွက်ကြသည့် အလေ့အထမျိုးမရှိပါ။

ယခုအနှစ်ချုပ်စာတမ်းတွင် အစိုးရများအား အခြား နိုင်ငံများမှ အသိအမှတ်ပြုမှုဆိုင်ရာ အရေး ကိစ္စများနှင့် ပတ်သက်သည့် အကြောင်း အရာများ ကိုသာ အဓိကထား ဆွေးနွေး သွားမည်ဖြစ်ပါသည်။ ယခု အနှစ်ချုပ်စာတမ်းတွင် ကမ္ဘာ့ကုလသမဂ္ဂတွင် နိုင်ငံများ၏ နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာ ကိုယ်စားပြုမှုများနှင့် ပတ်သက်သည်တို့ကို ထည့်သွင်းဆွေးနွေးမည် မဟုတ်ပါ။ ၎င်းအကြောင်း အရာအား မြန်မာ နိုင်ငံအရေး အထူး အကြံပေးကောင်စီမှ ထုတ်ဝေသည့် ဒုတိယမြောက် အနှစ်ချုပ်စာတမ်းတွင် ဆွေးနွေး ပြီးဖြစ်ပါသည်။^၁

၃။ နိုင်ငံများအား (သို့မဟုတ်) အစိုးရများ အား အသိအမှတ်ပြုခြင်း

နိုင်ငံများ (သို့မဟုတ်) အစိုးရများအား အသိအမှတ်ပြုရာတွင် မေးမြန်းရသည့် ဥပဒေ ရေးရာနှင့် နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာ မေးခွန်းများမှာ တူညီမှုမရှိကြပါ။ နိုင်ငံဆိုသည်မှာ (ထိုင်ဝမ်နှင့် ကိုဆိုဗို

တို့၏ အခြေအနေများနှင့် စပ်လျဉ်းသည့် ကင်းလွတ် ခွင့်ရှိသည့် အချက်များမှအပ) ယေဘုယျ အားဖြင့် ခိုင်မာစွာ တည်ထောင်ထားပြီး အသိအမှတ် ပြုထားခြင်းခံရပြီးဖြစ်ပါသည်။ ကမ္ဘာ့အဝှမ်းလုံးနှင့် ကြည့်လျှင်လည်း အစိုးရများမှာ မကြာခဏ ပြောင်းလဲမှုများရှိသောကြောင့် ၎င်းတို့အား အသိ အမှတ်ပြုရန်အတွက် မေးခွန်းများ ပေါ်ပေါက် တတ်ပါသည်။

နိုင်ငံတကာ အလေ့အထများသည် အစိုးရများအား အသိအမှတ်ပြုခြင်းထက် နိုင်ငံကို အသိအမှတ် ပြုခြင်းကိုသာ ပိုလုပ်လေ့ရှိကြသည်။ နိုင်ငံ တစ်နိုင်ငံအား အသိအမှတ်ပြုခြင်း ဆိုသည်မှာ နယ်မြေသတ်မှတ် ချက်ရှိသော၊ လူဦးရေ အတည်တကျရှိသော၊ နိုင်ငံ တကာ ဥပဒေများအရ လျော်ညီမှုရှိပြီး နိုင်ငံတကာ ဥပဒေရေးရာ တာဝန်ဝတ္တရားများကို လိုက်နာသည့် နိုင်ငံတကာ အတွင်းရှိ နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံအနေဖြင့် အသိ အမှတ်ပြုခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ၎င်းအချက်သည် နိုင်ငံ နယ်နိမိတ်တခုအတွင်းတည်ရှိသည့် အစိုးရ၏ အဖွဲ့အစည်း၊ ယန္တရားများကို ကောင်းစွာ လည်ပတ်နိုင်စွမ်းရှိစေသည့် မည်သည့် အဖွဲ့အစည်း ကိုမဆို ကိုယ်ကျင့်သိက္ခာပိုင်းအရ၊ နိုင်ငံရေးအရ မည်သည့်ဝေဖန်မှုမျှ ပြုလုပ်ခြင်းမရှိပဲ တရားဝင် မှုပေး၍ လက်ခံ၊ အသိအမှတ်ပြုခြင်းဖြစ်ပါသည်။

ယေဘုယျအားဖြင့်ဆိုလျှင်မူ နိုင်ငံအများစုအနေဖြင့် အစိုးရများအား အသိအမှတ်ပြုခြင်းကို ပြုလုပ်လေ့မရှိကြပါ။ နိုင်ငံအများစုအနေဖြင့် အစိုးရတရပ်အား အသိအမှတ်ပြုခြင်း (သို့မဟုတ်) ငြင်းဆန်ခြင်းတို့ကို ပြုလုပ်ရာတွင် နိုင်ငံရေးအရနှင့် တခါတရံတွင် ပထဝီဝင် နိုင်ငံရေးအရပါ ရှုပ်ထွေးမှုများကို ကြုံတွေ့လာရနိုင်ဖွယ် ရှိပါသည်။

ထိုသို့လက်ခံခြင်းသည် အစိုးရတရပ်အား ကျင့်ဝတ် ပိုင်းဆိုင်ရာ စံနှုန်းများအရ ဆုံးဖြတ်လက်ခံခြင်း ဟုလည်း ယူဆနိုင်ပါသည်။ စစ်အာဏာ သိမ်းပြီးနောက်တွင် ထိုနိုင်ငံအား စစ်အစိုးရမှ အုပ်ချုပ်နေသည်ဟု အခြားနိုင်ငံတနိုင်ငံမှ ထင်မြင် ယူဆဖွယ်ရှိပါသည်။ အသိအမှတ်ပြုခြင်းဆိုသည်မှာ ၎င်းအစိုးရ၏ တရားဝင်မှုကို လက်ခံခြင်း (သို့မဟုတ်) စစ်အာဏာသိမ်းပြီး တရားဝင်မှုရရန် ကြိုးပမ်းခြင်းကို လက်ခံခြင်း စသည်အချက်များဖြင့် အကျုံးဝင် နိုင်ပါသည်။

အစိုးရများအား အသိအမှတ်ပြုခြင်း ဆောင်ရွက် ခွင့်မရှိသည့် မူဝါဒ၏ ရည်ရွယ်ချက်မှာ နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ၏ အာဏာရယူခြင်းအပေါ်၌ အငြင်းပွား ဖွယ်ရာများ ရှိလာပါက အခြားနိုင်ငံတစ်နိုင်ငံအနေဖြင့် ထို နိုင်ငံ၏ အချုပ်အခြာအာဏာပိုင်စိုးမှုကို ဖောက်ဖျက်ပြီး နိုင်ငံခြားရေးကိစ္စများအပေါ် ဝင်ရောက် စွက်ဖက် နေသည်ဟု ပြစ်တင်စွပ်စွဲ ခံရနိုင်ချေ ရှိသော ကြောင့်ဖြစ်သည် (၎င်းကို “Estrada Doctrine” ဟုလည်း ခေါ်ဆိုပြီး ၎င်းအဆိုကို ၁၉၃၀ တွင် တင်သွင်းခဲ့သည့် မက္ကဆီကန် ဝန်ကြီးတဦး၏ အမည်ကို အစွဲပြုခေါ်ဝေါ်ခြင်းဖြစ်ပါသည်။)

၎င်းချဉ်းကပ်ပုံ၏ သိသာထင်ရှားသည့် ရည်ရွယ်ချက် မှာ အခြားနိုင်ငံများ၏ ပြည်တွင်းရေးကိစ္စရပ်များကို ဝင်ရောက်စွက်ဖက်မှုပြုခြင်းမှ ရှောင်ရှားရန် ဖြစ်ပါသည် (၎င်းသည် ASEAN ၏ ဝင်ရောက် စွက်ဖက်ခြင်းမပြုရ “non-interference” ဆိုသည့် စည်းမျဉ်းနှင့် ကွဲပြားခြားနားမှု များများစားစား မရှိပါ။) သို့ရာတွင် ၎င်းမူဝါဒသည် မည်သည့်နည်းလမ်းနှင့်မဆို အာဏာရယူထားသည့် အစိုးရသစ်တရပ်နှင့် ဆက်သွယ်ဆောင်ရွက်ခြင်းများကို အကြောင်းပြ ချက်ပေးရာတွင် အသုံးပြုသော မူဝါဒဖြစ်သည်ဟု ယူဆဖွယ်ရှိပြီး၊ အာဏာကို မတရားသဖြင့်

ရယူသိမ်းပိုက်ထားသည့် ဒုစရိုက်သား များကို အပြစ်ပေးခြင်း မပြုပဲ ၎င်းတို့အား ထိထိရောက်ရောက် အကျိုးဖြစ်ထွန်းနေစေသည့် မူဝါဒဖြစ်သည် ဆိုသည့် အတွက်ကြောင့် လွန်စွာမှ ပြစ်တင် ဝေဖန်ခံရသည့် မူဝါဒလည်း ဖြစ်ပါသည်။

နိုင်ငံများအား အသိအမှတ်ပြုပြီး အစိုးရများအား အသိအမှတ်မပြုခြင်းသည် ၎င်းအစိုးရများအား အသိအမှတ်မပြုရုံသာမကသက်ဖြင့် ပြေလည်သွားသည့် ကိစ္စများမဟုတ်ပါ။ နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံမှ အခြားသော နိုင်ငံတစ်ခု၏ နယ်နိမိတ်အတွင်းရှိသော အဖွဲ့အစည်း တခုအား အစိုးရအဖြစ် သတ်မှတ်ခြင်း (သို့မဟုတ်) မသတ်မှတ်ခြင်း ဆိုင်ရာ ကိစ္စများနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ၎င်း၏ အမြင်များကို ဆွေးနွေးရသည့် အခြေအနေများစွာ ပေါ်ပေါက်နိုင်ပါသည်။ ဥပမာအားဖြင့် နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံမှ အခြားသောနိုင်ငံ တစ်နိုင်ငံတွင် သွားရောက်၍ သံရုံးထားရှိ ဖွင့်လှစ်သည့်အခါ (သို့မဟုတ်) အခြားနိုင်ငံတစ်နိုင်ငံမှ ၎င်းနိုင်ငံ မြို့တော်တွင် သံရုံးလာရောက် ထားရှိဖွင့်လှစ်ခြင်းကို လက်ခံရာတွင် အထက် ဖော်ပြပါ ပါရှိသည့် အမြင်များကို ဆွေးနွေးရခြင်းတို့ ရှိနိုင်ပါသည်။ နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံမှ အခြားနိုင်ငံတစ်ခုနှင့် နိုင်ငံတကာ သဘောတူညီချက် တစ်ခုအရ ပက်သတ်မှု ရှိပါကလည်း ၎င်းကဲ့သို့ အမြင်များ ဆွေးနွေးရခြင်းရှိနိုင်ပါသည်။ ထို့အပြင် နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ အနေဖြင့် ထို အငြင်းပွားဖွယ်ရာ အခြေအနေနှင့် ကြုံတွေ့နေရသည့် နိုင်ငံနှင့် ကမ္ဘာ့ကုလသမဂ္ဂကဲ့သို့သော အစိုးရများ ပူးပေါင်း ပါဝင်နေသည့် အဖွဲ့အစည်းတခုတွင် ဆုံးဖြတ်ချက် ချရန် လိုအပ်သည့် ကိစ္စရပ်များ ပေါ်ပေါက် လာပါကလည်း နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံကို အသိအမှတ်ပြုခြင်းနှင့် ပတ်သက်သည့် အမြင်များကို ဆွေးနွေးရနိုင်ပါသည်။

သို့ပါသောကြောင့် နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံကို အသိအမှတ် ပြုရုံမျှနှင့် အစိုးရများအား အသိအမှတ်ပြုခြင်း

ကိစ္စရပ်ကို ဆက်လက်ဆွေးနွေးရန် လိုအပ်ချက် မရှိတော့ပါဟု ယူဆ၍ မရနိုင်ပါ။

၄။ အစိုးရများအားအသိအမှတ်ပြုခြင်းမှာ မည်သည့်အတွက်ကြောင့်အရေးပါ သနည်း။

ကိုယ်စားပြုမှုများ
အသိအမှတ်ပြုမှုရရှိခြင်းသည် ကိုယ်စားပြုမှုအတွက် လွန်စွာ အရေးကြီးသည့် နေရာတွင်ရှိပါသည်။ အထူးသဖြင့် ဒီမိုကရေစီ၊ လူ့အခွင့်အရေးနှင့် ကိုယ်ကျိုးစီးပွားအတွက် အကြမ်းဖက်သည့် နည်းလမ်းဖြင့် အာဏာရယူ ထားသည့် အာဏာရှင်စနစ်တို့၏ လွန်ဆွဲပွဲတို့ အကြားတွင် အသိအမှတ်ပြုမှုကြောင့် ရရှိလာမည့် ကိုယ်စားပြုမှုသည် လွန်စွာပင် အရေးကြီးနေပါသည်။ ဩဇာအာဏာနှင့် စံတန်ဖိုး များအား အကျေအလည် ငြင်းခုံရသော ၎င်း အခြေအနေမျိုးတွင် နိုင်ငံတကာ၏ အသိအမှတ် ပြုခြင်းသည် အဖွဲ့အစည်းတရပ်အား နိုင်ငံရေး၊ မဟာဗျူဟာမြောက် အကျိုးကျေးဇူးနှင့် စိတ်ပိုင်း ဆိုင်ရာ အားတက်မှုကို ပေးစွမ်းနိုင်သည်။ ယခုကာလတွင်မူ မြန်မာနိုင်ငံ စစ်အုပ်စု၏ စစ်အာဏာသိမ်းမှုသည် အောင်မြင်မှုမရှိသည့်အတွက် စစ်အုပ်စုမှသာမက၊ တရားဝင်အစိုးရမူပါ နိုင်ငံတကာ အသိအမှတ်ပြုရရှိရန် ကြိုးစားနေကြသည်။ ဥပမာ အနေဖြင့် အသိအမှတ်ပြုမှုရရှိခြင်းသည် မြန်မာ စစ်အုပ်စုအတွက် စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာနှင့် ဆုံးဖြတ် ချက်ချခြင်း ကိစ္စရပ်တို့တွင် သက်ရောက်မှု ရှိလာနိုင်ပါသည်။

နိုင်ငံအချင်းချင်းကြား သံတမန်ရေး ဆက်ဆံမှု
မြန်မာနိုင်ငံနှင့် သံတမန်အခင်းအကျင်းဆိုင်ရာ ဆက်ဆံမှုရှိပြီးသော နိုင်ငံများအနေဖြင့် စစ်အာဏာ

သိမ်းမှုအလွန်တွင် စစ်အုပ်စုနှင့် ထိတွေ့ဆက်ဆံရာတွင် ဆက်ဆံသည့်နည်းလမ်းများ ပြောင်းလဲလာနိုင်သော်လည်း ၎င်းတို့ကြား ရှိနှင့်ပြီးသား သံတမန်ရေးရာ ဆက်ဆံရေးကို ဆက်လက်ထိန်းသိမ်းပါလိမ့်မည်။

နိုင်ငံများအနေဖြင့် သံတမန်ရေး ဆက်ဆံမှုကို ဆက်လက်ထိန်းသိမ်းနိုင်ရန် အကြောင်းပြချက်များစွာရှိပါသည်။ နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံအတွင်းရှိ အဖွဲ့အစည်းတခုအနေဖြင့် အာဏာကို မတရားသည့်နည်းဖြင့် ရယူသိမ်းပိုက်ထားသော်လည်း အခြား ပြင်ပနိုင်ငံများအနေဖြင့် ၎င်းအဖွဲ့အစည်းနှင့် ဆက်ဆံရေး ထိန်းသိမ်းထားခြင်းမှ တဆင့် ကောင်းကျိုးများ ရရှိနိုင်သေးသည်။ သံတမန်ရေးအရ အကန့်အသတ် ဖြင့် တည်ရှိခွင့်လည်း ထိုကောင်းကျိုးများတွင် ပါဝင်နိုင်သည့် အချက်တချက် ဖြစ်ပါသည်။ ၎င်း သံတမန်ရေး ဆက်ဆံမှုမျိုးမှာ နှစ်နိုင်ငံအကြား ဆက်နွယ်လာနိုင်သည့် ဒုက္ခသည် အရေးကိစ္စများနှင့် နှစ်နိုင်ငံ နယ်နိမိတ် ဆိုင်ရာ ရာဇဝတ်မှုကိစ္စတို့အတွက် အကျိုးဝင်နိုင်သဖြင့် အထက်ဖော်ပြပါ သံတမန်ရေး ဆက်ဆံမှုမျိုးကို နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ၏ အိမ်နီးချင်း နိုင်ငံများမှ ပိုမို စဉ်းစားတတ်ကြသည်။ လူသားချင်းစာနာ ထောက်ထားမှုများပေးကြသည့် နိုင်ငံများနှင့် သံတမန်ရေးအရ ဆက်ဆံခြင်းအတွက်မူ ၎င်းနိုင်ငံများ၏ လူသားချင်း စာနာထောက်ထားမှု ဆိုင်ရာ ကူညီကယ်ဆယ်ရေးလုပ်ငန်းများ ရောက်ရှိနိုင်ခြင်းအပေါ်တွင် မူတည်ပါသည်။ အခြားသော ထည့်သွင်းစဉ်းစားရမည့် အချက်များမှာ ကုန်သွယ်ရေး လုပ်ငန်းနှင့် ပထဝီဝင် နိုင်ငံရေး အရွေ့တို့ ဖြစ်ကြပါသည်။

နိုင်ငံနှစ်နိုင်ငံအကြား သံတမန်ရေးဆက်ဆံမှုများကို အိမ်ရှင်နိုင်ငံ တနိုင်ငံအတွင်းရှိ သံရုံးမှ အိမ်ရှင်နိုင်ငံနှင့်

ပုံမှန် ဆက်သွယ်၍ ဆက်ဆံဆောင်ရွက်ရပါသည်။ ပုံမှန်အားဖြင့်ဆိုသော် နိုင်ငံနှစ်နိုင်ငံလုံးအနေဖြင့် ၎င်းတို့၏ သံရုံးများအား အိမ်ရှင်နိုင်ငံများတွင် သွားရောက်ဖွင့်လှစ်ဆက်ဆံကြသည့် နှစ်ဦးနှစ်ဖက် အသွားအပြန်ရှိသည့် ဆက်ဆံမှုမျိုးဖြစ်ကြပါသည်။ ထိုသို့ပြုလုပ်ရန်အတွက်မူ နှစ်နိုင်ငံမှ အသီးသီး ခန့်အပ်သော နိုင်ငံတကာ သံအမတ်များအား တိုင်းပြည်တွင်းသို့ ဝင်ရောက်ရန် ပြည်ဝင်ခွင့် ဗီဇာအပြင် အခြားသော ခွင့်ပြုချက်များ ပေးခြင်း မျိုးဖြစ်ပါသည်။

သို့ပါသောကြောင့် နိုင်ငံများအနေဖြင့် စစ်အုပ်စုမှ ၎င်းတို့၏ နိုင်ငံအတွင်းရှိ သံရုံးများကို ပိတ်သိမ်းခြင်းနှင့် ၎င်းတို့၏ အရေးအကြီးဆုံး ဝန်ထမ်းများအား ပြည်ဝင်ခွင့်များ ငြင်းဆန်ခြင်းမျိုး ပြုလုပ်ခံရနိုင်မည့် မည်သည့် လုပ်ရပ်ကိုမဆို လုပ်ဆောင်ရန် ချီတိုချတုံ့ဖြစ်ကြသည်။ နိုင်ငံ အများစု၏ အမြင်တွင်မူ သံရုံးတရုံးအား လူ့စွမ်းအားအရင်းအမြစ်အရသာမက လုပ်ငန်းအရပါ လျော့ချရခြင်းသည် ၎င်းနိုင်ငံအနေဖြင့် ကျန်းမာရေး၊ ဒုက္ခသည်များ နေရပ်ပြန်နိုင်ရေး၊ နယ်နိမိတ် အချင်းချင်းများကြားရှိ ရာဇဝတ်မှုအရေးနှင့် အခြားသော နယ်စပ်ဖြတ်ကျော်လုပ်ဆောင်ရန် စသည့် နိုင်ငံတကာ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုကို လိုအပ်သည့် အရေးကိစ္စများတွင် ၎င်းသံရုံး၏ လုပ်ဆောင်နိုင်စွမ်း ပေါ် အပျက်သဘောရှုမြင်စေသည့် အမြင်သက်ရောက် စေနိုင်ပါသည်။ ဤအချက်မှ နိုင်ငံအများစုအနေဖြင့် စစ်အုပ်စုကို အစိုးရအဖြစ် သတ်မှတ်ရန် ငြင်းဆန်ကြသော်လည်း မြန်မာနိုင်ငံ အမျိုးသား ညီညွတ်ရေး အစိုးရကိုမူ အစိုးရတရပ်အဖြစ် ပွင့်လင်းစွာ အသိအမှတ်ပြုရန် ရှောင်ရှားနေကြခြင်း အကြောင်းရင်းဖြစ်ပါသည်။

အခြားနိုင်ငံများရှိ မြန်မာနိုင်ငံသံရုံးများတွင် စစ်အုပ်စုမှ စေလွှတ်သော သံတမန်များအနေဖြင့် သွားရောက် တာဝန်ထမ်းဆောင်ရန် တောင်းဆိုချက်အား နိုင်ငံများ အနေဖြင့် မည်သို့မည်ပုံ တုံ့ပြန်ဆောင်ရွက် မည်ကို ယခုထိတိုင် ရှင်းရှင်းလင်းလင်း မသိရသေးပါ။

နိုင်ငံများအနေဖြင့် ၎င်းတောင်းဆိုချက်ကို လျစ်လျူ ရှုခြင်း (သို့မဟုတ်) ပယ်ချခြင်းကို ပြုလုပ်နိုင်ပါသည်။ သို့သော်ငြားလည်း စစ်အုပ်စု ဖက်မှလည်း ၎င်းတို့စေလွှတ်သည့် ကိုယ်စားလှယ် များကို ငြင်းဆန် သည့် နိုင်ငံများမှ နိုင်ငံတကာ သံတမန်များ နိုင်ငံတွင်းသို့ ဝင်ရောက်ခွင့် လျှောက်လွှာ များကိုလည်း အချိန်ဆွဲခြင်း (သို့မဟုတ်) ငြင်းပယ် ခြင်းများကို ပြုလုပ်ခြင်းဖြင့် အလားတူ တုံ့ပြန်မှုများ ပြုလုပ် ကောင်း ပြုလုပ်နိုင်ပါသည်။

နိုင်ငံတကာ စာချုပ်များတွင် သဘောတူလက်မှတ် ရေးထိုးခြင်း

အသိအမှတ်ပြုခြင်း ကိစ္စရပ်များသည် နိုင်ငံ တစ်နိုင်ငံအနေဖြင့် အခြားနိုင်ငံများစွာနှင့် ပူးပေါင်း၍ နိုင်ငံတကာ သဘောတူညီချက် စာချုပ်များ လက်မှတ်ရေးထိုးရသည့် လုပ်ငန်းစဉ်တွင်လည်း သက်ရောက်မှုများ ရှိနိုင်ပါသည်။ နိုင်ငံတကာ သဘော တူညီချက်များနှင့် ချည်နှောင်ထားသည့် စာချုပ်များ တွင် နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ အနေဖြင့် သဘောတူ လက်မှတ်ရေးထိုးရန် ဆုံးဖြတ်ပိုင်ခွင့် အာဏာသည် အချို့သော နိုင်ငံခေါင်းဆောင် များတွင်သာ ရှိပါသည်။ ၎င်းနိုင်ငံခေါင်းဆောင် များဆိုသည်မှာ နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ (သို့မဟုတ်) အစိုးရ၏ အကြီးအကဲဖြစ်သော သမ္မတ (သို့မဟုတ်) နိုင်ငံတော် ဝန်ကြီးချုပ် (သို့မဟုတ်) နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီး (သို့မဟုတ်) တရားဝင် ရွေးကောက်ခံ ကိုယ်စားလှယ် တစ်ဦးဦးသာ ဖြစ်ပါသည်။⁴

ဘဏ္ဍာငွေနှင့် ပိုင်ဆိုင်မှုများအား ရယူသုံးစွဲခွင့် ရှိခြင်း

အသိအမှတ်ပြုမှုဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်သည် နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံမှ အခြားသော နိုင်ငံများနှင့် ပူးပေါင်း၍ သယံဇာတ တူးဖော်ခြင်း လုပ်ငန်းများမှ ဝင်ငွေရှာဖွေခြင်း၊ အခြားနိုင်ငံများရှိ ဘဏ္ဍာရေး အဖွဲ့အစည်းများမှ ချေးငွေနှင့် ငွေကြေးအကူအညီ ရယူခြင်းများ၊ မိမိတို့နိုင်ငံ နယ်နိမိတ်ပြင်ပရှိ အခြားနိုင်ငံဘဏ် များတွင် နိုင်ငံခြား အရံငွေနှင့် ပိုင်ဆိုင်မှုများ အပ်နှံခြင်းတို့ ပြုလုပ်ရာတွင်လည်း သက်ရောက်မှု များရှိပါသည်။

အစိုးရတစ်ရပ်အနေဖြင့် သတ်မှတ်ခံရခြင်း အငြင်း ပွားဖွယ်ရာ ကိစ္စရပ်များတွင် အသိအမှတ် ပြုမှုအရေးကိစ္စသည် လက်တွေ့နှင့် ဥပဒေရေးရာ ရှုပ်ထွေးမှုများကို ပေါ်ပေါက်လာစေနိုင်ပါသည်။ ဥပမာအနေဖြင့် ၂၀၁၈ ခုနှစ်တွင် ဖြစ်ပွားခဲ့သော ဗင်နီဇွဲလား နိုင်ငံ၏ နိုင်ငံတော်သမ္မတ ရွေးကောက်ပွဲ အငြင်းပွားမှုကြောင့် ဗြိတိန်အစိုးရမှ ဗင်နီဇွဲလား နိုင်ငံ၏ တရားဝင်ကိုယ်စားလှယ် အစိုးရမှာ မည်သူအား သတ်မှတ်၍ လန်ဒန်ရှိ ဘဏ်တွင် အပ်နှံထားသော ဒေါ်လာနှင့် ရွှေ တဘီလီယံအား လွှဲပြောင်းပေးမည်ဆိုသည့် ဆုံးဖြတ်ချက်အား ဗြိတိန်နိုင်ငံ တရားရုံးများအနေဖြင့် ၂၀၂၀ ခုနှစ်တွင် ဆန်းစစ်ချမှတ်ခဲ့ရသည်။⁵

အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု နယူးယောက်မြို့တွင်ရှိသော ဖယ်ဒရယ်ဘဏ်အနေဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံအစိုးရ၏ နိုင်ငံတော်ဗဟိုဘဏ်မှတစ်ဆင့် အပ်နှံထားသော အရံငွေ ဒေါ်လာတစ်ဘီလီယံအား စစ်အုပ်စုမှ ထုတ်ယူရန် ကြိုးစားခြင်းကို ၂၀၂၁ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလ ၄ရက်တွင် အမေရိကန်နိုင်ငံ အစိုးရမှ ပိတ်ဆို့တားဆီးခဲ့သည်။ အမေရိကန်နိုင်ငံ အစိုးရအနေဖြင့် စစ်အာဏာသိမ်းမှု ကို တုံ့ပြန်ရန်အတွက် စစ်အုပ်စုမှ ၎င်းဘဏ္ဍာငွေများကို

ထုတ်ယူသုံးစွဲနိုင်ခွင့် မရှိစေရန် စီးပွားရေး ပိတ်ဆို့ခြင်းများနှင့် အခြားလုပ်ငန်းစဉ်များကိုလည်း ထိုရက်သတ္တပတ်အတွင်းမှာပင် ပြုလုပ်ခဲ့ပါသည်။⁶ ထိုကဲ့သို့ ပြုမူဆောင်ရွက်ခြင်းသည် အစိုးရတရပ်အား အသိအမှတ်ပြုမှုဆိုင်ရာ ကိစ္စအတွက် မေးစရာ မေးခွန်းများ မပေါ်ပေါက်သကဲ့သို့ မည်သည့် ရှုပ်ထွေးမှုကိုမှ မဖြစ်စေပါ။ သို့သော်ငြားလည်း အမေရိကန် ပြည်ထောင်စုအနေဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံ အမျိုးသားညီညွတ်ရေးအစိုးရကို တရားဝင် အသိအမှတ်ပြုမည်ဆိုပါက ထို အပ်နှံထားသော ငွေကြေးများကို မြန်မာနိုင်ငံ အမျိုးသားညီညွတ်ရေးအစိုးရမှ ထုတ်ယူသုံးစွဲခွင့် တောင်းဆိုလာလျှင် ထိုဘဏ္ဍာငွေများကို ထုတ်ယူသုံးစွဲနိုင်ရန် ခွင့်ပြုပေးရန်အတွက် စဉ်းစားစရာများ ပေါ်ပေါက်လာလိမ့်မည်။

ကမ္ဘာ့ဘဏ်အနေဖြင့်လည်း မြန်မာနိုင်ငံသို့ ထောက်ပံ့ကူညီမည့် ဘဏ္ဍာငွေကြေးများအား ဆက်လက်ပေးအပ်ရန် ဆိုင်းငံ့လိုက်ကြောင်းအား ၂၀၂၁ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလ ၂၂ ရက်နေ့တွင် ကြေညာခဲ့ပြီး၊ အာရှဖွံ့ဖြိုးရေးဘဏ်မှလည်း အလားတူကြေညာချက်မျိုးကို မတ်လ၊ ၂၀၂၁ ခုနှစ်တွင် ထုတ်ပြန်ခဲ့ပါသည်။⁷ ၎င်းတို့ကို ကြည့်ခြင်း အားဖြင့် ထိုအဖွဲ့အစည်းများသည် စစ်အုပ်စုအား လူ့အခွင့်အရေးများကို လေးစားလိုက်နာပြီး နိုင်ငံတကာ စံချိန်စံနှုန်းများနှင့်အညီ ဘဏ္ဍာငွေများအား တာဝန်ရှိစွာနှင့် ထိရောက်စွာ စီမံခန့်ခွဲသည့် တရားဝင်အစိုးရကဲ့သို့ အသိအမှတ်မပြုသည်ကို ပေါ်လွင်စေပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံကိုယ်စားပြု စေလွှတ်ခံရသော ဗြိတိန်နိုင်ငံဆိုင်ရာ သံအမတ်၏ ဗြိတိန်နိုင်ငံရှိ နေအိမ်နှင့် ပတ်သက်၍ အငြင်းပွားဖွယ်ရာကိစ္စတရပ်လည်း ဩဂုတ်လ ၂၀၂၁ ခုနှစ်ထိတိုင်အောင် ဆက်လက်ပေါ်ပေါက်နေခဲ့သည်။ ၎င်းကိစ္စရပ်အား တရားရုံးမှ မည်သို့မည်ပုံ စီရင်ဆုံးဖြတ်မည်ကို မသိရှိရသေးပါ။

သို့သော်ငြားလည်း တရားရုံးမှ စီရင်ချက် တစ်ခုခုတရားချမှတ်မည်ဆိုပါက ဗင်နီဇွဲလားအရေးတွင် ဗြိတိန်နိုင်ငံမှ ဆုံးဖြတ်ခဲ့သကဲ့သို့ပင် မြန်မာနိုင်ငံ အစိုးရတရပ်အပေါ် ဗြိတိန်အစိုးရမှ အသိအမှတ်ပြုမှုဆိုင်ရာအတွက် တရားရုံးမှ ဆန်းစစ်လေ့လာ ချက်များ ပြုလုပ်ပေးလိမ့်မည်။⁸

သံတမန်များအား သက်ဆိုင်ရာ အိမ်ရှင်နိုင်ငံများမှ အကာအကွယ်ပေးခြင်း

အသိအမှတ်ပြုခြင်းဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်သည် နှစ်နိုင်ငံအကြား သံတမန်ရေးရာ ဆက်သွယ်မှုများနှင့် နိုင်ငံရပ်ခြားတွင် တာဝန်ထမ်းဆောင်နေသည့် သံအမတ်များနှင့် ၎င်းကိုယ်စားလှယ်များ၏ ခရီးသွားလာခွင့် အစရှိသည့် အထူးအခွင့်အရေးများရရှိမှုအပေါ်တွင်လည်း သက်ရောက်မှု ရှိနိုင်ပါသည်။ နိုင်ငံတကာ ဥပဒေများ၏ ဓလေ့ထုံးတမ်းများအရ နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ၏ အကြီးအကဲနှင့် နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီးတို့အနေဖြင့် ၎င်းတို့၏ တရားဝင်တာဝန်ဝတ္တရားအရ နိုင်ငံရပ်ခြားသို့ ခရီးသွားလာရသည့်အခါ ၎င်းတို့အား ဖမ်းဆီးချုပ်နှောင်ခြင်းမှ လွတ်ကင်းခွင့်ပေးထားသည့် “functional immunity” ဟုခေါ်ဆိုသည့် အကာအကွယ် ရှိကြပါသည်။ ၎င်းစည်းမျဉ်း ဥပဒေသတွင်မူ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေအရ တရားဝင်ရွေးကောက်ခံထားရသည့် နိုင်ငံခေါင်းဆောင် (သို့မဟုတ်) နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီးအား နိုင်ငံတကာမှ တရားဝင်အသိအမှတ်ပြုလိုက်ပါက ၎င်းအသိအမှတ်ပြုခံရသည့် နိုင်ငံအကြီးအကဲများအနေဖြင့် ခရီးသွားလာစဉ် ဖမ်းဆီးချုပ်နှောင်ခြင်းခံရခြင်းမှ ကင်းလွတ်ခွင့်ရနိုင်ပါသည်။ သို့သော်လည်း ရာဇဝတ်မှုကျူးလွန်ထားသည့် အကြမ်းဖက်သမားများအား ဖမ်းဆီးချုပ်နှောင်ခံရခြင်းမှ လွတ်ကင်းခွင့်ပေးခြင်းဆိုသည့်အချက်နှင့် စပ်လျဉ်း၍ နိုင်ငံတကာ ဥပဒေများအရ အကျိုးဝင်မှု မရှိခြင်း

ဆိုသည့်အချက်သည် ယခုထိတိုင် ခိုင်မာစွာ
မသတ်မှတ်နိုင်သေးသကဲ့သို့ စမ်းသပ်စစ်ဆေးမှု
များလည်း မရှိသေးပါ။

နိုင်ငံတကာတွင် နိုင်ငံရေးအရကိုယ်စားပြုမှု ရှိခြင်း

နိုင်ငံတကာ အစည်းအဝေးပွဲများတွင် နိုင်ငံရေးအရ
ကိုယ်စားပြုမှု ရရှိနိုင်ခြင်းသည် အသိအမှတ်
ပြုခြင်းဆိုင်ရာကိစ္စရပ်နှင့် ဆက်စပ်နေသော်လည်း
၎င်းကဲ့သို့ ပါဝင်ခွင့်ပြုခြင်း၊ မပြုခြင်းများကို
ဆုံးဖြတ်သည့် လုပ်ငန်းစဉ်မှာ မတူကွဲပြားသည် သီးခြား
လုပ်ငန်းစဉ်ဖြစ်ပါသည်။ နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ အနေဖြင့်
ကမ္ဘာ့ကုလသမဂ္ဂ လက်အောက်ခံ
အဖွဲ့အစည်းများတွင် ကိုယ်စားပြုမှုရရှိခြင်းသည်
၎င်းနိုင်ငံအနေဖြင့် အခြားနိုင်ငံများနှင့် နိုင်ငံတကာ
အဖွဲ့အစည်းများ၏ အရေးကိစ္စရပ်များတွင် တစ်တရား
အရေးယူဆုံးဖြတ်ချက် လိုအပ်လာပါက ထိုနိုင်ငံ များ၏
မူဝါဒများအတိုင်းသာ အရေးယူဆုံးဖြတ် ခွင့်ရရန်
တိုက်တွန်းအားပေးနိုင်သည့် စင်မြင့်တခုတွင်
ကိုယ်စားပြုမှု ရရှိခြင်း ဖြစ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံ
သားများ၏ ကိုယ်ကျိုးစီးပွားများကို ၎င်း ညီလာခံ၊
အစည်းအဝေးများတွင် ကိုယ်စားပြုရသည့်
အခါမျိုးတွင် မြန်မာနိုင်ငံ၏ တရားဝင် ကိုယ်စားပြု
မှုအား မည်သူမည်ဝါကို ပေးအပ်မည်ဆိုသည့်
ဆုံးဖြတ်ချက်သည် ၎င်းကိုယ်စားပြုမှုများအပေါ်
ကြီးမားသော ကွာဟမှုမျိုးကို ဖြစ်ပေါ်စေပါလိမ့်မည်။
၂၀၁၂ခုနှစ် ဩဂုတ်လအထိ မြန်မာနိုင်ငံအနေဖြင့်
ကမ္ဘာ့ကုလသမဂ္ဂ လူ့အခွင့်အရေးကောင်စီနှင့် ကမ္ဘာ
လုံးဆိုင်ရာ ညီလာခံများဖြစ်ကြသော ကမ္ဘာ့ ကုလသမဂ္ဂ
ကျန်းမာရေးညီလာခံနှင့် နိုင်ငံတကာ အလုပ်သမားများ
ညီလာခံများသို့ တက်ရောက် ကိုယ်စားပြုခွင့်မရခဲ့ပါ။
၎င်းဖြစ်ရပ်များအတွက် ထပ်မံသိရှိလိုပါက
မြန်မာနိုင်ငံအရေး အထူး အကြံပေးကောင်စီ၏
စာတမ်းအနှစ်ချုပ်ကို ဖတ်ရှုနိုင်ပါသည်။^၉

**၅။ ၎င်းအရေးကိစ္စများအတွက် နိုင်ငံ
တကာ ဥပဒေရှိပါသလား။**

အခြားနိုင်ငံများနှင့် နိုင်ငံတကာ အဖွဲ့အစည်းများအား
အသိအမှတ်ပြုမှုကိစ္စရပ်များနှင့် စပ်လျဉ်း၍ နိုင်ငံ
တကာဥပဒေများ အနေဖြင့် ခိုင်မာစွာ သတ်မှတ်
ထားသည့် ဥပဒေ (သို့မဟုတ်) လမ်းညွှန်ချက်များ
တိတိပပမရှိပါ။ နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံအနေဖြင့် ၎င်းတို့၏
နိုင်ငံရေးနှင့် မူဝါဒဆိုင်ရာ စဉ်းစားမှုများအပေါ်
အခြေခံပြီး အခြားသော နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံအား
အသိအမှတ်ပြုမည်၊ မပြုမည်ကို ဆုံးဖြတ်နိုင်သည်။

နိုင်ငံတကာ ဥပဒေများ၏ လမ်းညွှန်ချက်များအရ
တပ်မတော်အပါအဝင် မည်သည့်အဖွဲ့အစည်းမဆို
နိုင်ငံတော်ကို ဦးဆောင်နိုင်သည့် အဖွဲ့အစည်းဟု
အသိအမှတ်ပြုခံရပါက ၎င်း အသိအမှတ်ပြုခံရသည့်
အဖွဲ့အစည်းအနေဖြင့် နိုင်ငံတကာ လူ့အခွင့်အရေး
ဥပဒေနှင့် နိုင်ငံတကာ လူသားချင်းစာနာ
ထောက်ထားမှုဆိုင်ရာ ဥပဒေများဖြစ်ကြသည့်
နိုင်ငံတကာဥပဒေများကို လေးစားလိုက်နာကြရန်
တာဝန်ရှိသည်။

နိုင်ငံများအနေဖြင့် ၎င်းတို့နှစ်သက်သူကို အသိ
အမှတ်ပြုနိုင်သည့် အထူးအခွင့်အရေး ရှိသော်
ငြားလည်း နိုင်ငံတကာဥပဒေများမှ သတ်မှတ်
ပြဋ္ဌာန်းထားသော အခြေခံအုတ်မြစ်ဖြစ်သည့် တန်ဖိုး
ထားမှုများအပေါ် ဖောက်ဖျက်ကျူးလွန်မှုပြုသည့်
အခြေအနေများအပေါ်တွင် အသိအမှတ်မပြုရန်
တာဝန်လည်းရှိပြန်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ စစ်အာဏာ
သိမ်းမှုသည် ၎င်းကဲ့သို့ ဖောက်ဖျက်ကျူးလွန်မှုဟု
ယူဆ၍ မရနိုင်သော်လည်း စစ်အာဏာ
သိမ်းမှုဖြစ်စဉ်တွင် ပါဝင်နေသည့် လူသား
မျိုးနွယ်စုအပေါ် ကျူးလွန်သည့် ရာဇဝတ်မှုသည်
အထက်ဖော်ပြပါ ကြီးလေးသည့် ချိုးဖောက်မှုမျိုး

ဖြစ်ပါသည်။¹⁰ စစ်အုပ်စုမှ ၎င်းတို့၏ စည်းမျဉ်းများကို အားကောင်းလာအောင် ပြုလုပ်နေသည့် တရားမဝင် အခြေအနေပေါ်တွင် အခြားနိုင်ငံများအနေဖြင့် ၎င်းတို့အား တရားဝင်မှုများပေးခြင်းမှ ရှောင်ရှားသင့်ပါသည်။

၆။ နိုင်ငံများအနေဖြင့် အစိုးရများအား အသိအမှတ်ပြုရာတွင်မည်သည့်စံနှုန်းများကို အသုံးပြုကြပါသနည်း။

နိုင်ငံတကာ ဥပဒေများအနေဖြင့် ၎င်းကိစ္စရပ်အပေါ် တိကျသည့် ဥပဒေနှင့် စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများ သတ်မှတ်ထားသော်ငြားလည်း နိုင်ငံများအနေဖြင့် အခြားသော နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ၏ အစိုးရဟု သတ်မှတ်ယူဆနိုင်သည့် အဖွဲ့အစည်း များနှင့် ဆက်ဆံရာတွင် ထည့်သွင်းစဉ်းစားကြသည့် သတ်မှတ်ချက်၊ စံနှုန်းများရှိပါသည်။

အဓိကအားဖြင့် စဉ်းစားကြသည့် သတ်မှတ်ချက်စံနှုန်းများမှာ ထိရောက်စွာ ထိန်းချုပ်နိုင်ခြင်း နှင့် လက်ဝယ်ရရှိထားသည့် တရားဝင်မှု စသည့် စံနှုန်းနှစ်ခုဖြစ်ပါသည်။ နိုင်ငံတကာ ဥပဒေများအား လေးစားလိုက်နာနိုင်မှုသည်လည်း အသိအမှတ်ပြုမှုပေးရန်အတွက် ထည့်သွင်းစဉ်းစားလေ့ရှိသည့် တတိယစံနှုန်းဖြစ်ပါသည်။

ထိရောက်စွာ ထိန်းချုပ်နိုင်ခြင်း

အဖွဲ့အစည်းတစ်ခုအနေဖြင့် ၎င်းအား အစိုးရဟု အသိအမှတ်ပြုခံရရန်အတွက် နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံလုံး (သို့မဟုတ်) နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံရှိ နယ်မြေအများစုအား လက်ဝယ်သိမ်းပိုက် ထိန်းချုပ်နိုင်ခြင်းကို ထိရောက်စွာ ထိန်းချုပ်နိုင်ခြင်းဟု စံနှုန်းသတ်မှတ်ပါသည်။ ထိုသို့ ထိန်းချုပ်ရာတွင် အုပ်ချုပ်စီမံမှု အဖွဲ့အစည်းများဖြစ်ကြသည့် နိုင်ငံတော်၏ ဝန်ကြီးဌာနများနှင့် အခြားဌာနများမှ တဆင့် စီမံအုပ်ချုပ်နိုင်ပါသည်။

လုံခြုံရေးအဖွဲ့အစည်းများဖြစ်ကြသည့် ရဲတပ်ဖွဲ့ ဝင်များနှင့် လက်နက်ကိုင်တပ်ဖွဲ့များအား အသုံးပြု၍လည်း ထိန်းချုပ်ထားနိုင်ပါသည်။ ၎င်း အဖွဲ့အစည်းများမှာ တိုင်းပြည်နယ်နိမိတ်၏ နေရာတိုင်းတွင် ထိရောက်စွာ ထိန်းချုပ် ခြင်း မရှိနိုင်သော်လည်း လူဦးရေအများစု၏ နာခံတတ်မှုကို ထိန်းကျောင်းပေးသည့် ပင်မအာဏာပိုင် အဖွဲ့ အစည်းများအဖြစ် ရှင်းလင်းတိကျစွာ တည်ရှိရန် လိုအပ်ပါသည်။

တရားဝင်မှု

အဖွဲ့အစည်းတစ်ရပ်အနေဖြင့် ၎င်းတို့အား အစိုးရဟု အသိအမှတ်ပြု လက်ခံလာစေရန်အတွက် ပြည်သူမှ လက်ခံအသိအမှတ်ပြုသည့်ဖြစ်စဉ်မှ တဆင့် ၎င်းအဖွဲ့အစည်းအနေဖြင့် အာဏာရယူသည့် တရားဝင်မှုကိုရရှိရန် လိုအပ်ပါသည်။ ၎င်းဖြစ်စဉ်အား ဒီမိုကရေစီနည်းကျ ရွေးကောက်ပွဲပြုလုပ်ခြင်းနှင့် ထိုရွေးကောက်ပွဲ၏ ရလဒ်များအား လေးစားခြင်းဟု ယေဘုယျအားဖြင့် နားလည်နိုင်ပါသည်။ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ (သို့မဟုတ်) နိုင်ငံတကာ ဥပဒေတစ်ရပ်ရပ်ကို ချိုးဖောက်ပြီး တရားမဝင်သည့် နည်းလမ်းများဖြင့် အာဏာရယူလာသည့် အစိုးရမျိုးကို တရားဝင် အစိုးရဟု မည်သည့် အခြေအနေတွင်မဆို မသတ်မှတ်သင့်ပါ။ နိုင်ငံတွင်းရှိ ပြည်သူလူထုအနေဖြင့် ၎င်းအာဏာရ အဖွဲ့အစည်းကို အသိအမှတ်ပြုခြင်း၊ မပြုခြင်းသည်လည်း ထို အဖွဲ့အစည်း၏ တရားဝင်မှုကို ပြသနိုင်သည့် ညွှန်းကိန်းတစ်ခု ဖြစ်ပါသည်။ ၎င်းအချက်အတွက်မူ အာဏာရ အစိုးရအဖွဲ့ တစ်ရပ်အနေဖြင့် နိုင်ငံအတွင်းရှိ လူအများကြား ထင်ပေါ်ကျော်ကြား၊ လူကြိုက်များ ခြင်း ရှိရန် မလိုအပ်ပါ။ သို့သော်လည်း ပြည်သူလူထုအနေဖြင့် ၎င်းအာဏာရအဖွဲ့အစည်းမှ သတ်မှတ်ထားသော ဥပဒေနှင့် အဓိန့်များကို ၎င်းတို့၏ နေ့စဉ်ဘဝများတွင် လေးစားလိုက်နာပြီး ၎င်းအဖွဲ့အစည်းအား အစိုးရအဖြစ် လက်ခံ၊ အသိအမှတ်ပြုရန် လိုအပ်ပါသည်။¹¹

နိုင်ငံတကာဥပဒေများအား လေးစားလိုက်နာမှု ရှိခြင်း

နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံအား အစိုးရတရပ်အဖြစ် အသိအမှတ် ပြုရန်အတွက် ဆန်းစစ်ရာတွင် ၎င်းအဖွဲ့အစည်း အနေဖြင့် နိုင်ငံတကာ လူ့အခွင့်အရေး ဥပဒေ အပါအဝင် အခြားနိုင်ငံတကာ ဥပဒေများအား လေးစားလိုက်နာနိုင်ရန် စိတ်ဆန္ဒရှိမှုသည်လည်း အသိအမှတ်ပြုမှုဆိုင်ရာ ဆန်းစစ်ချက်အတွက် အရေးပါသည်။ နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံမှ ၎င်း၏ လွတ်လပ်သည့် သဘောဆန္ဒဖြင့် လိုက်နာ ရသည့် နိုင်ငံတကာ ဥပဒေများနှင့် တာဝန်ဝတ္တရားများအား အဖွဲ့အစည်း တရပ်အနေဖြင့် လိုက်နာရန် စိတ်ဆန္ဒမရှိခြင်း (သို့မဟုတ်) လိုက်နာမှုမရှိခြင်းသည် ၎င်းအဖွဲ့အစည်း အား အစိုးရဟု သတ်မှတ်ရန် ယုံကြည်လောက်သည့် အကြောင်းအချက် ကင်းမဲ့သည်ဟု ဆိုနိုင်ပါသည်။

အခြားစဉ်းစားဖွယ်ရာများ

အရေးကြီး သတိပြုရန် အချက်မှာမူ ၎င်း စံနှုန်းသတ်မှတ်ချက်များသည် ၁၉၅၀မှ စတင်၍ သုံးစွဲခဲ့ကြသော်လည်း ၎င်းစံနှုန်းများအား ခိုင်မာစွာ တည်ဆောက်ထားခြင်း မရှိမှု၊ ညီညွတ်စွာ လိုက်နာခြင်းမရှိမှုနှင့် ၎င်းစံနှုန်းများ၏ အားသာချက် များအပေါ်တွင်လည်း မျှတစွာ ချိန်ဆမှုမရှိခြင်းတို့ ဆိုသည့် အချက်များပင်ဖြစ်ပါသည်။¹² ၎င်းစံနှုန်း သတ်မှတ်ချက်များသည် ပုဂ္ဂလအမြင်များပေါ်တွင် မူတည်၍ အခြားနိုင်ငံများ၏ နိုင်ငံရေးနှင့် နိုင်ငံခြားရေးမူဝါဒများအပေါ် မူတည်ကာ ၎င်းစံနှုန်း များကို သမာသမတ်ကျစွာ အသုံးမပြုခြင်းများလည်း ဖြစ်ပေါ်နိုင်ပါသည်။ အသိအမှတ်ပြုခြင်းဆိုင်ရာ ဆုံးဖြတ်ချက်သည် အခြားသူများအနေဖြင့် ထိုးဖောက် မြင်နိုင်ခြင်း မရှိသည့် ဆုံးဖြတ်ချက် များဖြစ်သည်။ ထို့အပြင် ထိုသို့ဆုံးဖြတ်ရသည့် ရည်ရွယ်ချက်များ ကိုလည်း ဒီမိုကရေစီ စံနှုန်းအရ အသေးစိတ်

ကြည့်ခြင်းနှင့် တာဝန်ခံမှုဆိုင်ရာ လိုအပ်ချက်အရ အကဲဖြတ်ခွင့်မရှိသည့်အတွက် ထိုသို့ ဆုံးဖြတ်ရသည့် အကြောင်းအရင်းများကိုလည်း ရှင်းပြလေ့မရှိကြပါ။

ထို့အပြင် နိုင်ငံများနှင့် လေ့လာအကဲဖြတ်သူများမှ အုပ်ချုပ်သူဆိုင်ရာ အငြင်းပွားဖွယ်ရာ အခြေအနေ များနှင့် ကြုံတွေ့နေကြရသည့် နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံအား ရည်ညွှန်းရာတွင် “de facto” နှင့် “de jure” ဆိုသည့် ရည်ညွှန်းချက် ၂ရပ်အား အသုံးပြုကြသည်။ “De jure” ဆိုသည်မှာ အစိုးရတစ်ရပ်အနေဖြင့် လက်တွေ့တွင် ထိန်းချုပ်နိုင်မှုအာဏာ မရှိသော်လည်း တရားဝင် ဖြစ်ပြီး တရားဝင်မှုရရှိထားခြင်းကို ဆိုလိုခြင်း ဖြစ်သည်။ *De facto* ဆိုသည်မှာ လက်တွေ့တွင် ထိန်းချုပ်နိုင်မှုကို ရယူထားပြီး ဥပဒေအရ တရားဝင်မှု မရှိသည့် အစိုးရတစ်ရပ်ကို ရည်ညွှန်းခြင်းဖြစ်ပါသည်။ *De jure* အစိုးရတစ်ရပ်အနေဖြင့် နိုင်ငံရပ်ခြားတွင် အပ်နှံထားသော အရံငွေများကို ထုတ်ယူ သုံးစွဲခွင့်ရှိခြင်းနှင့် နိုင်ငံရေးအရ ကိုယ်စားပြုမှု ရရှိခြင်းစသည့် ဥပဒေအရ တရားဝင်မှု၏ အသီးအပွင့်များကို ရယူခံစားနိုင်ပါသည်။ သို့ရာတွင် အခြားသော အရေးကြီးကိစ္စများဖြစ်ကြသည့် လူသား ချင်းစာနာထောက်ထားမှုဆိုင်ရာ အဖွဲ့အစည်းများ၏ အကူအညီများ တိုင်းပြည်အတွင်းသို့ ဝင်ရောက် နိုင်ရန်အတွက်မှာမူ *de facto* အစိုးရ၏ အရေးပါမှုအား ချန်လှပ်ထား၍ မရနိုင်ပေ။

အခြားကိစ္စရပ်တစ်ခုမှာ သွယ်ဝိုက်စွာ (သို့မဟုတ်) ပွင့်လင်းစွာ အသိအမှတ်ပြုခံရသည့် ပုံစံဖြစ်ပါသည်။ နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံအနေဖြင့် အဖွဲ့အစည်းတစ်ခုနှင့်သာ တွေ့ဆုံ ဆက်ဆံမှုပြုပြီး အခြားအဖွဲ့အစည်းနှင့် ဆက်ဆံမှုများ မပြုလုပ်ခြင်းသည် အဖွဲ့အစည်း တစ်ရပ်အပေါ် သွယ်ဝိုက် သည့်နည်းဖြင့် အသိအမှတ် ပြုခြင်းဖြစ်ပါသည်။ သို့မဟုတ် နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ အနေဖြင့် အဖွဲ့အစည်းတစ်ခု၏ ဦးဆောင်သူအား နိုင်ငံ

ခေါင်းဆောင် ဟု ထုတ်ဖော် ပြောကြားပြီး ပွင့်လင်းစွာ အသိအမှတ်ပြုခြင်းကိုလည်း ပြုလုပ်နိုင်ပါသည်။ သွယ်ဝိုက်အသိအမှတ်ပြုခြင်းနှင့် ပွင့်လင်းစွာ အသိအမှတ်ပြုခြင်း တို့၏ ကွာခြားချက် အပေါ်တွင် တိကျစွာ သတ်မှတ် ထားသည့် သတ်မှတ်ချက်မျိုး မရှိပါ။ သွယ်ဝိုက်အသိအမှတ်ပြုခြင်း သည်လည်း ပွင့်လင်းစွာ အသိအမှတ်ပြုခြင်း နည်းတူ ပုံသဏ္ဍာန် သက်ရောက် နိုင်သောကြောင့် ၎င်းတို့မှာ တူညီ သည်ဟုလည်း သတ်မှတ်နိုင်ပါသည်။ သို့ရာတွင်လည်း နိုင်ငံရေးအရမူ ပွင့်လင်းစွာ အသိအမှတ် ပြုခြင်းဆိုသည်မှာ အဖွဲ့အစည်းတရပ်အား အစိုးရဟု ရှင်းလင်းစွာ လက်ခံ၊ အသိအမှတ်ပြုမှုများ ပါဝင်နိုင်သောကြောင့် ၎င်းသည် သွယ်ဝိုက် အသိအမှတ်ပြုမှုထက် ပိုမိုသိသာသည့် ကွဲပြားမှု ရှိနိုင်ပါသည်။ ထို့အပြင် တရားဥပဒေအရ ကြည့်လျှင်မူ ပွင့်လင်းစွာ အသိအမှတ်ပြုမှု ရရှိခြင်းသည် နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ၏ အဖွဲ့အစည်းတခုအနေဖြင့် ၎င်းနိုင်ငံ၏ တရားဝင်ကိုယ်စားပြုမှုနှင့် ပတ်သက်သည့် ဆက်စပ် ကောင်းကျိုးများကို ရရှိခြင်းဖြစ်ပါသည်။

၇။ မည်သည့်အဖွဲ့အစည်းအနေဖြင့်မြန်မာ နိုင်ငံ၏အစိုးရအနေဖြင့် သတ်မှတ်ခံရရန် အတွက် ထားရှိသည့် စံနှုန်းများနှင့်ကိုက် ညီပါသနည်း။

စစ်အုပ်စု

၂၀၂၁ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလ တစ်ရက်နေ့၏ အာဏာသိမ်းမှုဖြစ်စဉ်သည် ဒီမိုကရေစီနည်းလမ်းနှင့် ဥပဒေအရ တရားဝင်မှု ရှုထောင့်မှ သုံးသပ်ပါက ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေကို ဖောက်ဖျက် ခြင်းသာဖြစ်သည်။ နိုင်ငံတော်အား အရေးပေါ် အခြေအနေကြေညာခြင်းနှင့် ၎င်းကဲ့သို့ ကြေညာရသည့် အကြောင်းအရင်းသည် ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံ၏

ဥပဒေဘောင်ပြင်ပမှ ပြုလုပ်ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ စစ်အုပ်စုမှ ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံအား အကြောင်းပြု၍ စစ်အာဏာသိမ်းခြင်းနှင့် အစိုးရနှင့် တရားရေး လုပ်ငန်းစဉ်များကို ပြန်လည်ဖွဲ့စည်းရန် ကြိုးပမ်းခြင်းနှင့် နိုင်ငံ့ခေါင်းဆောင်များကို ဖမ်းဆီး ထိန်းသိမ်းခြင်းသည် တရားဥပဒေမဲ့ လုပ်ရပ်သာ ဖြစ်သည်။ De facto နည်းအရ တရားဝင်မှုကို ဆန်းစစ်ရာတွင်လည်း စစ်အုပ်စုအနေဖြင့် နိုင်ငံ နယ်နိမိတ်၏ မည်သည့် နေရာတွင်မှ ကောင်းစွာထိန်းချုပ် နိုင်ခြင်း မရှိသည့်အပြင် နိုင်ငံ၏ အချက်အချာ မြို့များတွင်လည်း သပိတ်မှောက် ဆန္ဒပြမှုများ ဆက်လက် အားကောင်းနေခြင်းနှင့် အစိုးရဌာန များမှသည် ပုဂ္ဂလိက လုပ်ငန်းများအထိ အကြမ်းမဖက် အာဏာဖိဆန်မှု လုပ်ရပ်များ ရှိနေဆဲပင်ဖြစ်ပါသည်။ စစ်အုပ်စုမှ ၎င်းတို့အနေဖြင့် ထိန်းချုပ်နိုင်ရေးအတွက် အတင်းအဓမ္မ ကြိုးပမ်း ရာတွင် နိုင်ငံတကာဥပဒေများကို ပြင်းပြင်းထန်ထန် ဖောက်ဖျက် ကျူးလွန်ကြသည့် နည်းလမ်းများ ဖြစ်ကြသည့် သတ်ဖြတ်ခြင်း၊ ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက်ခြင်းနှင့် တရားဥပဒေမဲ့ ဖမ်းဆီးချုပ်နှောင်ခြင်း စသည့် နည်းလမ်းများအား အသုံးပြုပြီး ပြည်သူလူထုအား အကြောက်တရားရိုက်သွင်းနေသည်ကို တွေ့ရသည်။ ၎င်းလုပ်ရပ်များသည် နိုင်ငံတကာဥပဒေများအရ ရာဇဝတ်မှုမြောက်သည့် ပြစ်မှုများဖြစ်သည်။

မြန်မာနိုင်ငံ အမျိုးသားညီညွတ်ရေးအစိုးရ

ဒီမိုကရေစီနည်းလမ်းအရနှင့် ဥပဒေအရ တရားဝင်မှု ရှုထောင့်မှ ကြည့်လျှင်မူ မြန်မာနိုင်ငံ အမျိုးသားညီညွတ်ရေးအစိုးရသည် ပြည်ထောင်စု လွှတ်တော်အား ကိုယ်စားပြုသည့် ကော်မတီ(CRPH)မှ ဖွဲ့စည်းထားသည့် အဖွဲ့အစည်းဖြစ်ပါသည်။ CRPH သည် ၂၀၂၀ ရွေးကောက်ပွဲတွင် အနိုင်ရရှိခဲ့သည် မြန်မာပြည်သူလူထု၏ ရွေးကောက်ခံ ကိုယ်စားလှယ်

များဖြင့် ဖွဲ့စည်းထားသော အဖွဲ့အစည်းဖြစ်ပြီး နေပြည်တော်တွင် ၎င်းတို့ လွှတ်တော် ကိုယ်စားလှယ်များကိုယ်တိုင် လွှတ်တော်ခေါ်ယူရန် ကြိုးပမ်းမှုအား စစ်အုပ်စု၏ စစ်သားများမှ ပိတ်ပင်တားဆီးခဲ့သည်။ ထို့နောက်တွင်မူ ထိုကိုယ်စားလှယ်များအနေဖြင့် လွတ်လပ်၍ တရား မျှတသော ရွေးကောက်ပွဲတွင် ဆန္ဒမဲ ပေးခဲ့ကြသည့် လူထု၏ စိတ်အားထက်သန်မှုကို ဖော်ပြနိုင်ရန် ရည်သန်၍ မြန်မာနိုင်ငံ အမျိုးသားညီညွတ်ရေး အစိုးရအဖွဲ့ကို ဖွဲ့စည်းခဲ့သည်။

အမျိုးသားညီညွတ်ရေး အစိုးရအဖွဲ့အား ရွေးကောက်ခံ လွှတ်တော်အမတ်များနှင့် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ကျယ်ပြန့် သော နယ်နိမိတ်အချို့အား ထိရောက်စွာ ထိန်းချုပ်ထားနိုင်ကြသည့် တိုင်းရင်းသား လက်နက် ကိုင်တပ်များမှ ထောက်ခံသည့် တိုင်းရင်းသား နိုင်ငံရေးပါတီများမှ ကိုယ်စားလှယ်များနှင့် စုပေါင်းဖွဲ့စည်းထားခြင်းဖြစ်ပါသည်။ အချို့သော လက်နက်ကိုင်တပ်ဖွဲ့များအနေဖြင့် ၎င်းတို့ဒေသတွင် လိုအပ်သည့် ပြည်သူ့ဝန်ဆောင်မှုများပေးရာတွင် de facto အစိုးရအသွင်ဖြင့် နှစ်ပေါင်းများစွာ ရပ်တည်ခဲ့ကြပြီးဖြစ်ပါသည်။ ၂၀၂၁ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလမှ စတင်၍ ၎င်းတိုင်းရင်းသား လက်နက်ကိုင်များ အုပ်စိုးသည့်နေရာများသည် ၎င်းတို့ထံ နယ်မြေခိုလှုံရန် ခွင့်တောင်း လာကြသူများနှင့် ကြောက်ရွံ့မှုကြောင့် သော်လည်းကောင်း၊ ဆန့်ကျင်တော်လှန်၍ သော် လည်းကောင်း စစ်အုပ်စုနှင့် ပတ်သက်ဆက်ဆံ လိုမှုမရှိသူများအား ခိုလှုံခွင့်ပေးခြင်း အစရှိသည့် လူထောင်ပေါင်းများစွာအား ကူညီကြရသည့်အတွက် ၎င်းတိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်များ အနေဖြင့်လည်း အလွန်တရာကြီးမားသည့် လိုအပ်ချက်ကို ဖြည့်ဆည်း ပေးနေကြရသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ အမျိုးသား

ညီညွတ်ရေးအစိုးရ အနေဖြင့်လည်း မြန်မာပြည်သူ လူထု လိုအပ်သည့် ကျန်းမာရေးကဲ့သို့သော စောင့်ရှောက်မှုများ ပေးနိုင်ရန်အတွက်လည်း စနစ်များ ထူထောင်ရာတွင် ၎င်းအဖွဲ့အစည်းများနှင့် ပူးပေါင်း ဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံအမျိုးသားညီညွတ်ရေး အစိုးရသည် သာလျှင် မြန်မာပြည်သူလူထုမှ ထောက်ခံထားသည့် တရားဝင်အစိုးရအဖွဲ့အစည်းဖြစ်ပြီး မူဝါဒရေးရာနှင့် အမိန့်များထုတ်ရန် အတွက်လည်း လိုအပ်သည့် ဝန်ကြီးဌာနဆိုင်ရာ စနစ်များ တည်ရှိပါသည်။ နိုင်ငံနှင့်အပူပေး ဒီမိုကရေစီလှုပ်ရှားမှုများဖြစ်သော အကြမ်းမဖက်အာဏာဖိဆန်မှု လှုပ်ရှားမှုများတွင် ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်ခြင်းများ ပြုလုပ်ခြင်း (ထောင်ပေါင်း များစွာသော အစိုးရဝန်ထမ်းများသည် မြန်မာနိုင်ငံ အမျိုးသားညီညွတ်ရေးအစိုးရကို ထောက်ခံ၍ CDM တွင် ပါဝင်နေကြသည်။) နှင့် အထွေထွေ သပိတ်ကော်မတီများ၊ ပြည်သူ့ကာကွယ်ရေး တပ်ဖွဲ့ များစသည့် လှုပ်ရှားမှုများအတွက်လည်း မြန်မာနိုင်ငံ အမျိုးသားညီညွတ်ရေးအစိုးရသည် အခရာကျသည့် နေရာတွင် တည်ရှိနေပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ အမျိုးသားညီညွတ်ရေးအစိုးရအနေဖြင့် နယူး ယောက်မြို့ရှိ ကမ္ဘာ့ကုလသမဂ္ဂရုံးမှတစ်ဆင့် အခြား သော နိုင်ငံများနှင့် နိုင်ငံရေး အဖွဲ့အစည်းများနှင့် ဆက်ဆံမှုများပြုလုပ်ပြီး နိုင်ငံတကာ ဥပဒေများကို လေးစားလိုက်နာရန်အတွက် သံန္နိဋ္ဌာန် ခိုင်ခိုင်မာမာ ချမှတ်လုပ်ဆောင်နေကြောင်းကိုလည်း တွေ့ရှိရသည့် အပြင် ၎င်းတို့အနေဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံ၏ အရေးကိစ္စနှင့် ပတ်သတ်၍ နိုင်ငံတကာ ရာဇဝတ်မှုခုံရုံးမှ ချမှတ်မည့် ဆုံးဖြတ်ချက်ကို လက်ခံရန်အတွက်လည်း ကြေညာ ချက်ထုတ်ပြီး ဖြစ်ပါသည်။¹³

နိဂုံးချုပ်

မြန်မာနိုင်ငံရှိ စစ်အုပ်စုသည် ဒီမိုကရေစီနည်းလမ်းအရ တရားဝင်မှု လုံးဝမရှိပါ။ ၎င်းတို့သည် ရွေးကောက်ခံမဟုတ်ပဲ ၎င်းတို့ကိုယ်တိုင် ၎င်းတို့အား ပြန်လည်ရွေးချယ်ထားခြင်းသာဖြစ်ပါသည်။ ၎င်းစစ်အုပ်စုသည် နိုင်ငံတကာ လူ့အခွင့်အရေးဥပဒေများနှင့် နိုင်ငံတကာ ရာဇဝတ်မှု ဥပဒေများအား ကာလရှည်ကြာ ချိုးဖောက်ခဲ့ကြသူများဖြစ်ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ အမျိုးသားညီညွတ်ရေးအစိုးရသည် ရွေးကောက်ခံကိုယ်စားလှယ်များနှင့် ဖွဲ့စည်းထားသည့်အတွက် စစ်အုပ်စုကဲ့သို့ မဟုတ်ပဲ ဒီမိုကရေစီနည်းကျ တရားဝင်မှုကို ရရှိထားပါသည်။ ထို့အပြင် ၎င်းတို့၏ အဖွဲ့ဝင်များအနေဖြင့်လည်း နိုင်ငံတကာ ဥပဒေများကို လေးစားလိုက်နာရန် သန္နိဋ္ဌာန်ခိုင်မာစွာဖြင့် ကတိကဝတ်များ ပြုထားကြပြီးဖြစ်ပါသည်။

စစ်အုပ်စုအနေဖြင့် နေပြည်တော်ကိုသာ ထိန်းချုပ်နိုင်စွမ်းရှိပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ အခြားသော မြို့ကြီးများတွင် ၎င်းတို့၏ ဖြန့်ကျက်တည်ရှိမှု အားကောင်းသော်ငြားလည်း ပြည်သူလူထုမှ အာဏာရှင်များအား ဆက်လက်ခုခံနေကြခြင်းများ ပြုလုပ်နေကြသည့်အပြင် စစ်အုပ်စုအနေဖြင့် နိုင်ငံတဝှမ်းလုံးကို ထိန်းချုပ်နိုင်စွမ်းမရှိပါ။

စစ်အုပ်စုအနေဖြင့် ကိုဗစ်-၁၉ ကပ်ရောဂါကို ထိန်းချုပ်ခြင်းအပါအဝင် အခြားသော အခြေခံဝန်ဆောင်မှုများကိုပါ ပြည်သူလူထုအား မပေးစွမ်းနိုင်၊ မပေးစွမ်းလိုကြောင်း တွေ့ရှိရပါသည်။ တချိန်တည်းမှာပင် မြန်မာနိုင်ငံ အမျိုးသားညီညွတ်ရေးအစိုးရအနေဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံ နယ်စပ်ဒေသများအား ထိန်းချုပ်ထားသည့် တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်

တပ်ဖွဲ့များ၊ တိုင်းရင်းသားဒေသ အခြေစိုက် အဖွဲ့အစည်းများနှင့် ပူးပေါင်း၍ လိုအပ်နေသော ဝန်ဆောင်မှုများအား ပြည်သူလူထုထံ အရှိန်အဟုန် မြှင့်၍ ဖြည့်ဆည်းပေးလျက်ရှိပါသည်။

အခြားနိုင်ငံများအနေဖြင့် နိုင်ငံရေးဆန်းစစ်ချက်များ ပြုလုပ်၍ မြန်မာနိုင်ငံရှိ အဖွဲ့အစည်း တရပ်အား အစိုးရတရပ်အနေဖြင့် အသိအမှတ်ပြုကြရမည် ဖြစ်ပါသည်။ သို့ရာတွင် အထက်ပါ သတ်မှတ်ချက်များကို အခြေခံလျက် မြန်မာနိုင်ငံဆိုင်ရာ အထူးအကြံပေးကောင်စီမှ ဆန်းစစ်မှုများ ပြုလုပ်ခဲ့ရာတွင် မြန်မာနိုင်ငံ အမျိုးသားညီညွတ်ရေးအစိုးရသည်သာ မြန်မာနိုင်ငံ၏ တရားဝင်အစိုးရအဖြစ် အသိအမှတ်ပြုခံရနိုင်သည့် နိုင်ငံတကာ သတ်မှတ်ချက်များနှင့် ပြည့်စုံကြောင်းတင်ပြ၍ နိဂုံးချုပ်အပ်ပါသည်။

***

မြန်မာနိုင်ငံဆိုင်ရာ အထူးအကြံပေးကောင်စီသည် ၂၀၂၁ ဖေဖော်ဝါရီလတွင် စတင်ဖွဲ့စည်းခဲ့သည့် လွတ်လပ်သည့် နိုင်ငံတကာ ပညာရှင်များနှင့် ဖွဲ့စည်းထားသည့် အဖွဲ့အစည်းဖြစ်ပြီး မြန်မာနိုင်ငံသား များ၏ လူ့အခွင့်အရေး၊ ငြိမ်းချမ်းရေး၊ ဒီမိုကရေစီ ရရှိရေး၊ တရားမျှတမှုရရှိရေးနှင့် တာဝန်ခံမှု ဆိုင်ရာ အရေးကိစ္စများနှင့် ပတ်သတ်သည့် လှုပ်ရှားရုန်းကန်မှုများတွင် မြန်မာနိုင်ငံသူ၊ နိုင်ငံသားများကို ကူညီရန် ဖွဲ့စည်းထားပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံဆိုင်ရာ အထူးအကြံပေးကောင်စီနှင့် လုပ်ငန်းရပ်များကို အသေးစိတ် ထပ်မံသိရှိလိုပါက

<https://specialadvisorycouncil.org/> စာမျက်နှာတွင် ဝင်ရောက်လေ့လာနိုင်ပါသည်။

¹ SAC-M, "Myanmar's representation in the United Nations," 11 August 2021, Briefing Paper, available at: <https://specialadvisorycouncil.org/briefings/>

² မြန်မာနိုင်ငံအရေး အထူးအကြံပေးကောင်စီမှ ဩဂုတ်လ ၁၁ ရက်၊ ၂၀၂၁တွင် ထုတ်ဝေခဲ့သော "ကုလသမဂ္ဂတွင် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ကိုယ်စားပြုမှု" အကျဉ်းချုပ်စာတမ်းအား ဤလင့်ခ်တွင် ဖတ်ရှုနိုင်ပါသည်။

³ မြန်မာနိုင်ငံအရေး အထူးအကြံပေးကောင်စီမှ ဩဂုတ်လ ၁၁ ရက်၊ ၂၀၂၁တွင် ထုတ်ဝေခဲ့သော "ကုလသမဂ္ဂတွင် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ကိုယ်စားပြုမှု" အကျဉ်းချုပ်စာတမ်းအား ဤလင့်ခ်တွင် ဖတ်ရှုနိုင်ပါသည်။ <https://specialadvisorycouncil.org/briefings/>

⁴ နိုင်ငံတော်၏ အကြီးအကဲဆိုသည်မှာ (မြန်မာနိုင်ငံအတွက်မူ) သမ္မတဖြစ်နိုင်ပြီး၊ သက်ဦးဆံပိုင် ဘုရင်တစ်ပါးလည်း ဖြစ်နိုင်ပါသည်။ နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ၏ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေအရ (သို့မဟုတ်) ၎င်းနိုင်ငံ၏ အကူးအပြောင်းကာလများတွင် ယာယီအစိုးရအဖွဲ့ ဖွဲ့စည်းခြင်းရှိပါက နိုင်ငံတော်ဝန်ကြီးချုပ်အား နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ အစိုးရ၏ ခေါင်းဆောင်ဟု သတ်မှတ်နိုင်ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင်မူဝန်ကြီးချုပ်မရှိခဲ့သည်မှာနှစ်အတန်ငယ် ကြာမြင့်နေပြီးဖြစ်သည်။ စစ်အုပ်စုမှ ဆက်လက် အကျိုးဝင်သည်ဟု ရည်ညွှန်းသုံးစွဲနေသည့် ၂၀၀၈ ခုနှစ် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေအရလည်း ဝန်ကြီးချုပ်ရာထူးမရှိပါ။ သို့ရာတွင် ၂၀၂၁ ခုနှစ်တွင် ရေးဆွဲသော ဖယ်ဒရယ် ဒီမိုကရေစီ ပဋိညာဉ်၏ အခန်း ၃(ဇ) တွင် "ဖယ်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုအား ဝန်ကြီးချုပ်မှ ဦးဆောင်သော ပါလီမန်စနစ်ဖြင့် အုပ်ချုပ်မည်၊ ၎င်းစနစ်သည် နိုင်ငံတော် အစိုးရ၏ အကြီးအကဲ သို့မဟုတ် ပြည်ထောင်စု သမ္မတသည် ပါလီမန်စနစ်တွင် ပါဝင်နေသည့် စနစ်ဖြစ်သည်" ဟု ပါရှိပါသည်။ ဖယ်ဒရယ် ဒီမိုကရေစီ ပဋိညာဉ်အား အာဏာသိမ်းမှုအလွန်တွင် ရွေးကောက် ခံကိုယ်စားလှယ်များ၊ နိုင်ငံရေးပါတီများ၊ အကြမ်းမဖက် အာဏာဖီဆန်မှုတွင် ပါဝင်ကြသူများ၊ အထွေထွေသပိတ် ကော်မတီ၏ အဖွဲ့ဝင်များ၊ အမျိုးသမီးနှင့်

လူငယ်အဖွဲ့အစည်းများနှင့် တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင် အဖွဲ့များမှ ပူးပေါင်းရေးဆွဲထားခြင်းဖြစ်ပါသည် (ပဋိညာဉ် အခန်း၂အား ဆက်လက်ကိုးကားနိုင်ပါသည်။) "တရားဝင် ကိုယ်စားပြုခွင့်ရှိသည့် ကိုယ်စားလှယ်" ဆိုသည်မှာ နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ၏ အစိုးရ (သို့မဟုတ်) နိုင်ငံတော် အကြီးအကဲ (သို့မဟုတ်) နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီးမှ နိုင်ငံတော်ကိုယ်စား သဘောတူညီမှုများ ပြုလုပ်ရန် အာဏာကုန် လွှဲအပ်ထားခြင်းခံရသူကို ရည်ညွှန်းခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ၎င်းအခွင့်အာဏာအား ရုံးအဖွဲ့အစည်းတစ်ခု (သို့မဟုတ်) သံတမန်ရေးရာ တာဝန်ရှိသူတစ်ဦးအား လွှဲအပ်နိုင်ခြင်း မပြုပဲ သက်ဆိုင်ရာ လူပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးကိုသာ လွှဲအပ်နိုင်ပါသည်။ ၁၉၆၉ခုနှစ် Vienna ညီလာခံ၏ သဘောတူညီချက်များဆိုင်ရာ ဥပဒေ အပိုဒ် (၇) တွင် ပါရှိသည့် "၁။ သဘောတူညီချက် ပဋိညာဉ်ပါ လိုအပ်ချက်အရ နိုင်ငံတော်ကို ကိုယ်စားပြုရာတွင် ထို ပဋိညာဉ်ပါ အချက်အလက်၊ စာပိုဒ်တစ်ခုကို သော်လည်းကောင်း (သို့မဟုတ်) ထို သဘောတူညီချက်အား နိုင်ငံတော်ကိုယ်စား သဘောတူညီမှုပေးရန်အတွက် သော်လည်းကောင်း ၎င်းနိုင်ငံတော်အား ကိုယ်စားပြုမည့်သူသည် အောက်ပါအချက်အလက်များနှင့် ကိုက်ညီပါက ကိုယ်စား ပြုနိုင်သည့်သူဟု သတ်မှတ်နိုင်သည်။ ၎င်းအချက်များမှာ (က) လွှဲအပ်ခြင်းခံထားရသော အာဏာအား သင့်တင့်လျောက်ပတ်စွာ အသုံးပြုခြင်း၊ (ခ) အခြားနိုင်ငံများ၏ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ စပ်လျဉ်း၍ သော်လည်းကောင်း (သို့မဟုတ်) အခြေအနေအရပ်ရပ် ကြောင့် ပေါ်ပေါက်လာသော အခြားသောနိုင်ငံများ၏ ရည်ရွယ်ချက်အရ ၎င်း ကိုယ်စားပြုမည့်သူအား နိုင်ငံတော် ၏ ကိုယ်စားလှယ်အဖြစ်နှင့် အာဏာကို အပြည့်အဝ အပ်နှင်းသည့် အခြေအနေတို့ ဖြစ်ကြပါသည်။ ၂။ လုပ်ငန်းဆောင်တာများ၏ လိုအပ်ချက်အရနှင့် အာဏာကို အပြည့်အဝ အသုံးပြုရန် လိုအပ်ခြင်းမရှိပါက အောက်ပါ ပုဂ္ဂိုလ်တို့အား နိုင်ငံတော်အား ကိုယ်စားပြုမည့်သူများ အနေဖြင့် မှတ်ယူနိုင်ပါသည်။ ၎င်းပုဂ္ဂိုလ်တို့မှာ (က) နိုင်ငံတော်၏ အကြီးအကဲ၊ အစိုးရများ၏ ခေါင်းဆောင်နှင့်

Special Advisory Council for Myanmar

specialadvisorycouncil.org

info@specialadvisorycouncil.org

နိုင်ငံခြားရေး ဝန်ကြီးများဖြစ်ကြပြီး ၎င်းတို့အနေဖြင့် ပဋိညာဉ်ပါ အချက်အလက်များတွင်ပါရှိသည့် လုပ်ငန်း တာဝန်များအား ထမ်းဆောင်ရမည်ဖြစ်သည်။ (ခ) အသိအမှတ်ပြုမည့် နိုင်ငံနှင့် အသိအမှတ်ပြု ခံရမည့် နိုင်ငံတို့ကြား ချုပ်ဆိုထားသော ပဋိညာဉ်တွင် ပါရှိသည့် လုပ်ငန်းတာဝန်များအား အကောင်အထည်ဖော်ရန် သံတမန်ရေးရာအထူးတာဝန်ထမ်းဆောင်ရသည့်အဖွဲ့များ၏ ခေါင်းဆောင်များ၊ (ဂ) နိုင်ငံတော်အနေဖြင့် နိုင်ငံတစ်ကာ အစည်းအဝေးများ၊ နိုင်ငံတစ်ကာ အဖွဲ့အစည်းများတွင် ၎င်းတို့ကိုယ်စားပြု တက်ရောက်၍ ထိုအဖွဲ့အစည်းများ၊ အစည်းအဝေးများတွင် သဘောတူစာချုပ် ချုပ်ဆိုရန် စေလွှတ်ခံရသူများ” စသည်တို့ ဖြစ်ကြပါသည်။”

⁵ “Maduro Board of the Central Bank of Venezuela (Respondent/Cross-Appellant) v Guaidó Board” of the Central Bank of Venezuela (Appellant/Cross-Respondent,” အား ဤလင့်ခ်တွင်

<https://www.supremecourt.uk/cases/uksc-2020-0195.html> ဝင်ရောက်ဖတ်ရှုလေ့လာနိုင်ပါသည်။

(ဇွန်လ ၂၃ ရက် ၂၀၂၁ တွင် ဝင်ရောက်လေ့လာခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။) ၂၀၂၀ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလအထိ ဖြစ်ပွားခဲ့သော အရေးကိစ္စများနှင့် ပက်သတ်၍ ထပ်မံသိရှိလိုပါက Twenty Essex, “Supreme Court grants Guaidó Board permission to appeal in Venezuela Gold dispute,” 14 Decemယနာ 2020, အား ဖော်ပြပါလင့်ခ်တွင် ဖတ်ရှုနိုင်ပါသည်။

<https://www.lexology.com/library/detail.aspx?g=e2f5bfb9-135f-441d-ab7f-37c61fdd9ebf>

(ဇွန်လ ၂၃ ရက် ၂၀၂၁ တွင် ဝင်ရောက်လေ့လာခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။) Marc Jones and Angus Berwick, “UK court recognises Guaido as Venezuela's president in gold dispute,” 2 July 2020 ဆိုသည့် Reuters သတင်းဌာနမှ ဖော်ပြခဲ့သည့် ဆောင်းပါးအား ဖတ်ရှုလိုပါကလည်း ဤလင့်ခ်တွင်

<https://www.reuters.com/article/us-venezuela-gold-britain-idUSKBN2431CG>

ဖတ်ရှုနိုင်ပါသည်။ ထို့အပြင် Marc Jones, “UK court overturns Venezuela judgement in \$1 billion gold tug-of-war,” 5 October 2020, ဆိုသည့်

တရားရုံးဆုံးဖြတ်ချက်အားလည်း ယခုလင့်ခ်တွင်

<https://www.reuters.com/article/venezuela-gold-boe-idUSKBN26R09H> ဖတ်ရှုနိုင်ပြီး

“London court hearings over Venezuela gold to resume in July, official says,” ဆိုသည့် Reuters သတင်းဌာနမှ ဇွန်လ ၁ ရက်၊ ၂၀၂၁ တွင် ထုတ်ဝေခဲ့သည့် သတင်းအား ဖော်ပြပါ လင့်ခ်တွင် ဖတ်ရှုနိုင်ပါသည်။

<https://www.reuters.com/world/americas/london-court-hearings-over-venezuela-gold-resume-july-official-says-2021-06-01/> (၎င်း

စာစောင်များအား ဇွန်လ ၂၃ ရက် ၂၀၂၁ ခုနှစ်တွင် ဝင်ရောက်လေ့လာခဲ့ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။)

⁶ Simon Lewis နှင့် Humeyra Pamuk ရေးသားသော

“Exclusive: U.S. blocked Myanmar junta attempt to empty \$1 billion New York Fed account - sources,” အမည်ရသည့် Reuters သတင်းဌာနမှ မတ်လ ၄ ရက်၊ ၂၀၂၁ တွင် ထုတ်ပြန်ခဲ့သည့် သတင်းအား ယခုလင့်ခ်တွင် ဖတ်ရှုနိုင်ပါသည်။ available at:

<https://www.reuters.com/article/us-myanmar-politics-usa-fed-exclusive-idUSKCN2AW2MD> (accessed 23 June 2021).

“Remarks by President Biden on the Administration’s Response to the Coup in Burma,” The White House ဆိုသည့် အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု အိမ်ဖြူတော်မှ ဖေဖော်ဝါရီလ ၁၁ ၂၀ ရက်နေ့တွင် ထုတ်ပြန်ခဲ့သည့်

<https://www.whitehouse.gov/briefing-room/speeches-remarks/2021/02/10/remarks-by-president-biden-on-the-administrations-response-to-the-coup-in-burma/> ထုတ်ပြန်ချက်အားလည်း

ယခုဖော်ပြပါ လင့်ခ်တွင် ဝင်ရောက်လေ့လာနိုင်ပါသည် (၎င်း ထုတ်ပြန်ချက်အား ဇွန်လ ၂၃ ရက် ၂၀၂၁ ခုနှစ်တွင် ဝင်ရောက်လေ့လာခဲ့ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။)

⁷ David Lawder, “World Bank halts payment requests on Myanmar projects made after Feb 1 coup,” ဆိုသည့် ဖေဖော်ဝါရီလ ၂၅ ရက်တွင် ထုတ်ပြန်ခဲ့သည့်

သတင်းအားလည်း ဤလင့်ခ်တွင် ဖတ်ရှုနိုင်ပါသည်။
available at:

<https://www.reuters.com/article/uk-myanmar-politics-worldbank-idUKKBN2AP2DT> (၎င်းသတင်းအား ဇူလိုင် ၁၄ ရက်

၂၀၂၁ ခုနှစ်တွင် ဝင်ရောက်ဖတ်ရှုခဲ့ခြင်းဖြစ်ပါသည်။) ADB, “ADB Statement on New Developments in Myanmar,” ဆိုသည့် အာရှဖွံ့ဖြိုးရေးဘဏ်မှ မတ်လ ၁၀ ရက်နေ့တွင် ထုတ်ပြန်သည့် ထုတ်ပြန်ချက်အားလည်း ပူးတွဲပါ လင့်ခ်တွင် ဝင်ရောက်ဖတ်ရှုနိုင်ပါသည်။

<https://www.adb.org/news/adb-statement-new-developments-myanmar> (၎င်း

ထုတ်ပြန်ချက်အား ဇွန်လ ၂၃ ရက် ၂၀၂၁ ခုနှစ်တွင် ဝင်ရောက်လေ့လာခဲ့ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။)

⁸ “Myanmar Junta Faces UK Legal Action over Claims to Ambassadorial Home in London,” ဆိုသည့် မေလ ၅ ရက်၊ ၂၀၂၁ ခုနှစ်တွင် နေ့တွင် ဧရာဝတီ သတင်းဌာနမှ ထုတ်ပြန်ခဲ့သော သတင်းအားလည်း ယခုပူးတွဲပါလင့်ခ်တွင် ဖတ်ရှုနိုင်ပါသည်။

<https://www.irrawaddy.com/news/burma/myanmar-junta-faces-uk-legal-action-claims-ambassadorial-home-london.html> Martyn Brown ရေးသားသည့်

“Burmese ambassador in London in stand-off as junta tries to evict him after coup, ဆိုသည့် Express သတင်းဌာနမှ မေလ ၁၄ ရက် ၂၀၂၁ ခုနှစ်ထုတ် သတင်းအားလည်း ဖော်ပြပါ လင့်ခ်တွင် ဖတ်ရှုနိုင်ပါသည်။

<https://www.express.co.uk/news/uk/1436247/Burmes-e-ambassador-London-stand-off-junta-eviction-coup>

(၎င်း သတင်းနှစ်ပုဒ်အား ဇွန်လ ၂၃ ရက် ၂၀၂၁ ခုနှစ်တွင် ဝင်ရောက်လေ့လာခဲ့ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။)။ အခြားသော

ဆက်စပ်အကြောင်းအရာများနှင့် ပတ်သတ်သည့် သတင်းအချက်အလက်များအား အချိန်နှင့် တစ်ပြေးညီ သိရှိလိုပါက “Myanmar Accountability Project,” ၏

အင်တာနက်စာမျက်နှာဖြစ်သော <https://the-world-is-watching.org/> ဆိုသည့် website အား

ဝင်ရောက်လေ့လာနိုင်ပါသည်။

⁹ မြန်မာနိုင်ငံအရေး အထူးအကြံပေးကောင်စီမှ ဩဂုတ်လ ၁၁ ရက်၊ ၂၀၂၁ တွင် ထုတ်ဝေခဲ့သော “ကုလသမဂ္ဂတွင် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ကိုယ်စားပြုမှု” အကျဉ်းချုပ်စာတမ်းအား ဤလင့်ခ်တွင် ဖတ်ရှုနိုင်ပါသည်။

<https://specialadvisorycouncil.org/briefings/>

¹⁰ ဩဂုတ်လ ၂၀၀၁ ခုနှစ်တွင် ထုတ်ဝေခဲ့သည့် နိုင်ငံတစ်ကာ ဥပဒေကော်မရှင်၏ “Draft Articles on the Responsibility of States for Internationally Wrongful Acts,” ဆိုသည့် ဥပဒေစာတမ်းပါ “CHAPTER III, SERIOUS BREACHES OF OBLIGATIONS UNDER PEREMPTORY NORMS OF GENERAL INTERNATIONAL LAW ဆိုသည့် အခန်းပါ အပိုဒ်လေးဆယ်အရ (၁) နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံမှ နိုင်ငံတစ်ကာ အထွေထွေဥပဒေများ၏

အကြောင်းမဲ့ပြဋ္ဌာန်းချက်အောက်မှနေ၍ ဥပဒေ ချိုးဖောက်ခြင်းများရှိပါက နိုင်ငံတစ်ကာမှ အရေးယူရန် တာဝန်ရှိခြင်း (၂) နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံမှ ၎င်းတို့၏ တာဝန်ဝတ္တရားများကို ဖြည့်ဆည်းရန်ဆိုသည့် တာဝန်အား ပျက်ကွက်ပြီး ၎င်းတာဝန်များအား ဖြည့်ဆည်းရာတွင် လူမဆန်ခြင်းနှင့် စနစ်ပိုင်းဆိုင်ရာ

ချို့ယွင်းချက်များရှိခြင်းစသည်တို့ကို တွေ့ရှိရပါက ၎င်းဖြစ်ရပ်အား နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံမှ ၎င်းဖြည့်ဆည်းရန်ရှိသည့် တာဝန်ဝတ္တရားကို ကြီးလေးစွာ ချိုးဖောက်ခြင်းဟု သတ်မှတ်နိုင်သည်။ ထို့အပြင် အပိုဒ် ၄၁ တွင် “နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံအနေဖြင့် ၎င်းကဲ့သို့ ဖြည့်ဆည်းရမည့် တာဝန်ဝတ္တရားများကို ချိုးဖောက်ပါက အောက်ပါအတိုင်း အကျိုးဆက်များရှိမည်” ဟုရေးသားဖော်ပြထားသည်။

၎င်းအကျိုးဆက်များမှာ “(၁) ဥပဒေအပိုဒ် ၄၀ တွင် ပါရှိသည့် ချိုးဖောက်မှုများကို ကျူးလွန်ခဲ့သည့် နိုင်ငံအား ၎င်းကျူးလွန်မှုများကို ရပ်တန့်ရန် အခြားသော နိုင်ငံများမှ ပိုင်းဝန်းလုပ်ဆောင်ရန်၊ (၂) ဥပဒေပါ အပိုဒ် ၄၀ ၏ ပြဋ္ဌာန်းချက်များကို ကျူးလွန်ချိုးဖောက်ခဲ့သည့် နိုင်ငံအား ထိုကျူးလွန်မှုများကို ဆက်လက် အားပေးအားမြှောက် ပြုရာရောက်သည့် အကူအညီပေးခြင်းများ၊ ထောက်ပံ့မှု များပြုလုပ်ခြင်းများနှင့် ထိုကဲ့သို့ ဥပဒေမဲ့လုပ်ရပ်အား

အခြားမည်သည့်နိုင်ငံကမှ အသိအမှတ်မပြုရန်၊ (၃) ယခု ဥပဒေပြဋ္ဌာန်းချက်များသည် ပေါ်ပေါက်လာမည့် အကျိုးဆက် များအပေါ် ဘက်လိုက်မှုကင်းစွာ ရေးသား ပြဋ္ဌာန်းထားခြင်းဖြစ်ပြီး ထို အကျိုးဆက်များကို ချိုးဖောက် ကျူးလွန်ခြင်း ကိစ္စရပ်များတွင်လည်း နိုင်ငံတစ်ကာ ဥပဒေများ၏ အဆုံးအဖြတ်များပါဝင်မည်ဖြစ်သည်။”

¹¹ H. Lauterpacht ရေးသားသော “*Recognition in International Law*, Cambridge University Press, 1947, စာအုပ်ပါ စာမျက်နှာ ၈၈ တွင် “It is a fundamental rule of international law that every independent State is entitled to be represented in the international sphere by a government which is habitually obeyed by the bulk of the population of that State and which exercises effective authority within its territory.” “နိုင်ငံတစ်ကာ ဥပဒေများအရ လွတ်လပ်ပြီးသီးခြားရပ်တည်နိုင်သည့် နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံအနေဖြင့် ၎င်းပိုင်ဆိုင်သည့် နယ်မြေ အပိုင်းအခြားအတွင်းရှိ အများစုသော ပြည်သူလူထုမှ ထောက်ခံပြီး၊ ၎င်းနိုင်ငံနယ်နိမိတ်အတွင်း အုပ်ချုပ်မှု အာဏာကို ထိရောက်စွာ သက်ရောက်နိုင်ပါက အစိုးရတစ်ရပ်ဟု သတ်မှတ်ခံရပြီး နိုင်ငံတစ်ကာ အဝန်း အပိုင်းတွင် ၎င်းနိုင်ငံတော် အစိုးရအနေဖြင့် ကိုယ်စား ပြုနိုင်သည်” ဟု ပါရှိပါသည်။ Lauterpacht အနေဖြင့် ထိုအစိုးရများအား အခြားသော နိုင်ငံများမှ အသိ အမှတ်ပြုမှုကို ရေးသားခဲ့ရာတွင် နိုင်ငံတစ်ကာ ဥပဒေများကို ကိုးကားရေးသားခဲ့ခြင်းဖြစ်ပြီး ထိုကာလမှ စတင်ခဲ့သည့် နိုင်ငံများ၏ လုပ်ထုံးလုပ်နည်း များသည် ယခုအခါတွင် ဆက်လက်အကျိုးဝင် မှန်ကန်ခြင်းမရှိတော့ ကြောင်း သတိချပ်ရမည်ဖြစ်သည်။

¹² ၁၉၅၀ အထွေထွေညီလာခံ သဘောတူညီချက်၏ အစောပိုင်းကာလ မူကြမ်းများတွင်လည်း အသိအမှတ် ပြုခြင်းဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်များအား ဆွေးနွေးကြသည့်အခါတွင် ၎င်းအသိအမှတ်ပြုခြင်းဆိုင်ရာ ဆုံးဖြတ်ချက်ကို ချမှတ်ရန် ထည့်သွင်းစဉ်းစားရာတွင် ၎င်းအချက်သုံးချက်ကို ထည့်သွင်း စဉ်းစားခြင်းပြုခဲ့သည်မှာ ထင်ရှားသည်။ သို့ရာတွင် ၎င်းအချက်အလက်များကို သဘောတူညီချက် အတွင်း ရေးသားဖော်ပြထားခြင်းမရှိပါ။ Christine Chinkin et al, “Legal Opinion,” 2008, အား ဖော်ပြပါ လင့်ခ်တွင် ဝင်ရောက်လေ့လာနိုင်ပါသည်။
<http://www.birmaniademocratica.org/GetMedia.aspx?id=8d671814cf8c422eab6074bf46e7ab23&s=0&at=1> (ဩဂုတ်လ ၆ ရက် ၂၀၂၁ တွင် ဝင်ရောက်လေ့လာခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်)။

¹³ “National Unity Government of the Republic of the Union of Myanmar accepts the jurisdiction of the International Criminal Court,” ပြည်ထောင်စုသမ္မတ မြန်မာနိုင်ငံတော်၏ မြန်မာနိုင်ငံ အမျိုးသားညီညွတ်ရေး အစိုးရ အနေဖြင့် နိုင်ငံတစ်ကာရာဇဝတ်ခုံရုံး၏ အဆုံးအဖြတ်အား လက်ခံခြင်း ကြေညာချက်အား ဩဂုတ်လ ၂၀ ရက်၊ ၂၀၂၁ တွင် ထုတ်ပြန်ခဲ့သည်။ ၎င်းကြေညာချက်အား ဖော်ပြပါ လင့်ခ်တွင် ဖတ်ရှုနိုင်ပါသည်။
<https://mobile.twitter.com/NUGMyanmar/status/1428739347717648389> (ဩဂုတ်လ ၂၂ ရက် ၂၀၂၁ တွင် ဝင်ရောက်လေ့လာခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်)။